

Täysistunto

Keskiviikko 10.10.2018 klo 14.01—17.12

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 17.12.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.01—16.02) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.02—17.12).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrääjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 3. asiaan.

Keskustelu

14.02 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herro puhemies! Hallituksen esityksellä laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista [Hälinää — Puhemies koputtaa] vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin vuoden 2018 tasolle, ja muutos koskisi kansaneläkettä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai jotka muuten ovat sidottuja kansaneläkkeen määrään. Sellaisia muita etuuksia ovat muun muassa vammaisetuudet, rintamalisät, sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäispäivärahat sekä työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja lapsikorotus. Muutos koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa. Esitykseen sisältyy myös ehdotus toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta. Perusosan määrää korotettaisiin tasokorotusta vastaavalla summalla, ja tällä turvataan se, että toimeentulotuen määrä ei alene vuonna 2019, vaan toimeentulotuen perusosa nousee.

Ehdotetuilla muutoksilla pannaan toimeen valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2018—2021. Julkisen talouden suunnitelmassa hallitus päätti, että kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien korotukset jätetään tekemättä vuosina 2017—2019 eli indeksiin jäädytetään. Ehdotettu indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi. Julkisen palvelutuotannon ja sosiaaliturvan kestävä rahoituksen turvaamiseksi tarvitaan vaikuttavia ratkaisuja, jotka lisäävät julkisen talouden tuloja ja pienentävät menoja tai niiden kasvua pitkällä aikavälillä. Tämä ei ole muuttunut siitä, kun indeksijäädytyksestä julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päätettiin.

Kaksi vuotta jatkunut noususuhdanne on vuoden 2017 loppupuolen jälkeen tuonut runsaasti valoa työmarkkinoille. Suomen talous kasvaa, ja kasvu on laaja-alaista. Yritysten luottamus on korkealla, ja työvoiman kysyntä on lisääntynyt. Työllisyys kasvaa, ja työttömyys alenee. Talouden ja työllisyyden kasvu vahvistavat julkista taloutta, ja kasvu lisää verotuloja ja vähentää työttömyysmenoja. Talouden hyvä suhdanne peittää kuitenkin alleen julkista taloutta kuluvan vuosikymmenen ajan heikentäneet rakenteelliset tekijät. Lisäksi julkinen velka on korkealla tasolla seuraavan laskusuhdanteen koittaessa, minkä vuoksi julkinen talous on aiempaa paljon haavoittuvaisempi kohtaamaan taantumaa.

Väestö vanhenee läpi suhdanteiden, ja ikärakenteen muutoksesta johtuva hoito- ja hoivamenojen kasvu jatkuu vääjäämättä pitkälle 2030-luvulle saakka, jos menojen kasvua ei kyetä hillitsemään. Suhdannesyklin tasaannuttua talouskasvu uhkaa hidastua prosentin—puolentoista haarukkaan. Koska väestö ikääntyy, tehdyn työn määrä ei juuri kasva, ja siksi talouden kasvu jää pelkästään tuottavuuden kasvun varaan. Nähtävissä oleva talouden kasvu ei riitä rahoittamaan nykyisen lainsäädännön kansalaisille tarjoamia etuuksia ja palveluja pitkällä aikavälillä. Nyt kun talous kasvaa, olosuhteet uudistaa talouden rakenteita ovat otolliset, koska kysyntä lieventää uudistusten mahdollisia lyhyen aikavälin epäsuotuisia vaikutuksia. Suunnittelemalla uudistukset johdonmukaisesti ja toteuttamalla ne määrätietoisesti voidaan parhaassa tapauksessa vaimentaa uudistusten epäsuotuisia vaikutuksia myös lyhyellä aikavälillä. Näistä syistä julkisen talouden suunnitelmassa linjatulla tavalla on toteutettu indeksijäädytys.

Arvoisa puhemies! Perustuslain 19 §:n mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Välttämättömällä toimeentulolla ja huolenpidolla tarkoitetaan sellaista tulotasoa ja palvelua, joilla turvataan ihmisarvoisen elämän edellytykset. Välttämättömän toimeentulon lisäksi samaisen pykälän mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Tämä on syyperusteisen sosiaaliturvamme ydin, vaikka säännös ei kiinnitykään tiettyihin olemassa oleviin etuusjärjestelmiin. Säännöksen osalta on vakiintuneesti katsottu, että sen vaatimuksia eivät vastaa lainsäädännölliset muutokset, jotka merkitsisivät olennaista puuttumista perustoimeentulon turvaan. Toisaalta on pidetty luonnollisena, että sosiaaliturvaa suunnataan ja kehitetään yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että perustoimeentulon turva on taattu pitkällä aikavälillä. Indeksijäädytystä koskevan esityk-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

sen osalta pitääkin arvioida, onko perusturvan taso edelleen riittävä huolimatta indeksijäädystä eli tuottaako se riittävän turvan ja välttämättömän toimeentulon.

Kun puhumme perustuslain turvaamasta toimeentulon tasosta, näkemykseen vaikuttaa myös pohjoismainen käsitys, että sosiaaliturva on rahallisen tuen ja palveluiden yhdistelmä. Suomessa sosiaalietuudet, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja erilaiset terveydenhuollon maksukatot muodostavat kokonaisuuden. Yksittäisen etuuden taso ei tämän vuoksi ole riittävä mittari tuelle, koska Suomessa toimeentulo voi koostua eri etuuksien, palveluiden ja tukien yhdistelmästä, kuten esimerkiksi työmarkkinatuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta. Lisäksi muun muassa julkisilla terveyspalveluilla ja reseptilääkkeillä on omat maksukattonsa, jotka rajaavat asiakkaan terveydenhuoltokustannukset kohtuulliselle tasolle.

Hallituksen talousarvioesitykseen liittyviä ehdotuksia on tarpeen tarkastella kokonaisuutena tulevan vuoden ja myös menneiden euromääräisten tasokorotusten osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä asiakohta saattaa antaa aiheen pieneen debattiin, sellainen lyhyehkö voitaneen käydä.

14.09 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, vuonna 2016 täällä käytiin tiukkaa keskustelua siitä, että veteraanien sosiaaliturvaa ei tule leikata. Tämän seurauksena hallitus perääntyi ja te veditte veteraanietuusleikkaukset pois. Nyt te leikkaatte pientä kansaneläkettä saavien ihmisten toimeentuloa. Te nostatte heidän asiakasmaksujaan ja sairauskulujaan sekä olette nyt myös puuttumassa siihen, että veteraanietuuksista nimenomaan rintamalisää te tulette myös leikkaamaan. Arvoisa ministeri, minkä takia te leikkaatte veteraanien sekä pientä eläkettä saavien ihmisten toimeentuloa?

14.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri, aika hiljaisella äänellä puhuitte tuolta pöntöstä, ja ymmärrän kyllä: aihe on äärettömän vakava ja varmasti myös vaikea esitellä.

Minun mielestäni on paheksuttavaa, että talouden huippusuhdanteen aikana tehdään tällaisia leikkauksia. Minä kysynkin teiltä: millä tavalla te olette selvittäneet tämän esityksen vaikutukset? Yleensä aina asia valmistellaan niin, että myös pyydetään näitä lausuntoja tahoilta, jotka mahdollisesti pystyisivät siitä lausumaan. Täällä on kyllä Kelalta ilmeisesti kysytty. Mitä me vastaamme ja mitä te vastaatte niille ihmisille, jotka jo nyt kertovat tuolla, että eläke ei riitä ja rahat eivät riitä? Kyllä tämä leikkaus kohdistuu juuri niihin hiljaisiin ja pieniin ihmisiin, jotka siellä olisivat oikeutettuja saamaan enemmän juuri sitä, mitä tänä päivänä on antaa, kun taloudella menee hyvin ja on tämä talouden huippusuhdanne. Miksi te teette tällaisia [Puhemies koputtaa] ihmisiä vahingoittavia päätöksiä?

14.11 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että meillä on eläkeläisköyhyyttä ja on toimeentulohaasteita. Tuolta verotuksen puolelta totean sen, että nyt eläketulovähennystä korotetaan ensi vuodelle 30 miljoonaa ja perusvähennystä 40 miljoonaa. [Vasemmalta: Mitä jää lompakkoon?] Myöskin nämä taulukkotarkistukset tulevat, koska eläkeläisillä ei ole työeläkevakuutusmaksua. Eläketulovähennys, verovähennys, kohdistuu juuri niihin eläkeläisiin, jotka alkavat veroa maksamaan. Nehän, jot-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

ka eivät maksa, saavat tässä tämän pienen korotuksen tähän pienimpään eläkkeeseen, 9 euroa. Mutta tässä mielessä veroratkaisussa on nyt huomioitu myöskin osin eläkeläiset.

14.12 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä esityksessä nyt konkretisoituu, mistä on kyse tämän hallituksen eriarvoistavassa politiikassa. [Leena Meri: Arvopohja!] Siitä huolimatta, että olemme keskellä suhdannehuippua, siis edelleen esitetään jäädettäväksi niitä indeksejä, jotka ovat olemassa kaikista pienituloisimpien, työelämän ulkopuolella olevien suomalaisten riittävän toimeentulon turvaamiseksi. Tämä on siis tämän hallituksen arvovalinta.

Jos tarkastelee näiden indeksijäädysten vaikutusta koko vaalikauden aikana, niin hallitus on näillä leikannut pyöreästi noin 300 miljoonaa kaikista pienituloisimmilta suomalaisilta [Eero Heinäluoma: Kaikista köyhimmiltä!] eli työttömiltä, pitkäaikaistyöttömiltä, pientä eläkettä ja sairauspäivärahoja saavilta suomalaisilta.

Jos olisi tehty normaalit indeksikorotukset, niin esimerkiksi yksin elävän kansaneläke olisi 25 euroa kuukaudessa suurempi ja peruspäiväraha ja työmarkkinatuki melkein 30 euroa. Kyllä tämä kertoo sen raadollisen [Puhemies koputtaa] totuuden tämän hallituksen arvoalinnoista.

14.13 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asia on juuri näin. Jos hallitus olisi tehnyt normaalit indeksikorotukset, niin esimerkiksi työttömän työmarkkinatuki ja peruspäiväraha olisivat nyt 724 euroa kuukaudessa, kun ne nyt ovat 696 euroa. Herää tosiaan kysymys hallituksen arvomaailmasta. Talous on nyt nousussa — ei ole mitään syytä siihen, että edelleen viedään kaikkein köyhimmiltä suomalaisilta. Te olette perustelleet näitä leikkauksia sillä, että pelastetaan hyvinvointivaltio, mutta nyt kun talous on kasvussa, niin edelleen te leikkaatte, edelleen te murennatte hyvinvointivaltion arvopohjaa ja viette kaikkein köyhimmiltä. Tätä ei voi millään hyväksyä, ja odotankin, että ministeri Mattila vastaa kysymyksiin, joita edellä on kysytty. Leikkaus kohdistuu siis toimeentulotukeen, vammaisuuksiin, rintamalisiin, sairausvakuutuslain mukaisiin vähimmäispäivärahoihin, työttömyysturvalain mukaisiin peruspäivärahoihin, työmarkkinatukeen, lapsikorotuksiin [Puhemies koputtaa] sekä lääkekorvauksiin. Miten tämän perustellette?

14.14 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Todellakin on kyllä hämmästyttävää, että vahvojen kasvulukujen aikana keskustajohtoinen hallitus tuo tänne saliin esityksen perusturvan lisäleikkauksista. Edes Ahon hallitus ei tehnyt tällaisia päätöksiä. [Eduskunnasta: Ei todellakaan!] Siis perusturvaa leikataan olosuhteissa, joissa taloudessa pyörii hyvin ja valtiolle tulee rahaa. Aivan erityisen karmeaa on, jos oikein tämän koukeroisen esityksen ymmärrän, että hallitus on uudelleen esittämässä, että sotiemme veteraanien eläkkeitä heikennetään. Siis heiltä, jotka panivat kaikkensa peliin Suomen kansan hyvinvoinnin ja maamme itsenäisyyden puolesta, hallitus leikkaa rintamalisän ja muiden etuuksien muodossa. Pyydän ministeriä yksiselitteisesti kertomaan, onko todellakin koukeroinen kieli tässä esityksessä niin, että sotiemme veteraaneilta hallitus käy nipistämässä ensi vuonna muutaman euron omaan kassansa.

14.15 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pienimpien eläkkeiden saajat ovat Suomessa vähävaraisimpien joukossa ja suurimpien tukien tarpeessa.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Pienituloiset eläkeläiset ovat usein naisia, jotka ovat tehneet pitkän työuran matalapalkka-aloilla tai tehneet kotiäitinä lapsia hoitaen erittäin tärkeää työtä, josta ei kuitenkaan ole kertynyt työeläkettä. Hallituksen indeksileikkaukset on ilman muuta poistettava, mutta sen lisäksi hallituksen tällä kaudella jo tekemät indeksileikkaukset on korvattava kansaneläkkeiden tason nostolla. Hallituksen talousarvioesityksen mukainen pieni takuueläkkeen korotus ei yksin riitä, vaan kansaneläkkeiden korotus vaikuttaa myös takuueläkkeen tasoon ja keventää osaltaan pieni- ja keskituloisten eläkeläisten verotustakin eläketulovähennyksen kautta. Kristillisdemokraatit ovat esittäneet vaihtoehtobudjetissaan kansaneläkkeiden tason nostoa ja sen lisäksi näiden suunniteltujen indeksileikkausten perumista.

14.17 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On kuitenkin muistettava, että pienimpiä etuisuuksia korotetaan 80 eurolla. Tällä on myös sukupuolivaikutuksia, koska usein kaikkein pienimpien etuisuuksien saajissa on paljon naisia ja myös veronkevennykset kohdistuvat kaikkein pienituloisimpiin, ja näissäkin on huomattava osa naisia. Ja on muistettava, mitä sotaveteraaneihin tulee, että nyt lopultakin saatetaan kaikki sotiemme veteraanit ja invalidit yhtenäisten etujen piiriin. Tämä olisi pitänyt toteuttaa jo yli 20 vuotta sitten. Mieluummin näin, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta parannetaan, kuin niin, että allokatiivisesti jaetaan 3 euroa jokaiselle enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan vastauspuheenvuoron edustaja Merelle tähän nimenomaiseen teemaan.

14.18 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt ovat pikkuisen sekaisin asiat, että mistä otetaan ja minne laitetaan. [Eero Heinäluoma: Eikä ihan pikkuisen!] Täällä hallituspuolueiden edustajat kehuvat, että tässä autetaan pienituloisimpia. Jos nyt edustajat olisivat edes lukeneet tämän hallituksen esityksen, joka on tosi lyhyt, jossa ei todella ole niitä edustaja Juvosen mainitsemia vaikutusarviointeja eikä lausuntokierrosta. Täällähän on hyviä esimerkkejä. Onko tämä teidän mielestänne se hieno asia, millä autetaan pienituloisia? Täällä on kahden vanhemman perhe, jossa on kaksi lasta, ja kun siellä saadaan työmarkkinatukea ja lapsikorotuksia, niin he saavat ensi vuonna 76,45 euroa kuukaudessa vähemmän. Jos minä lasken oikein, niin sehän on 900 euroa vuodessa. Onko se teidän mielestänne hieno asia? Ministerikin puhui jostakin epäsuotuisten vaikutusten kompensoinnista talouskasvun aikana. Olenko nyt kerta kaikkiaan ymmärtänyt yhtään, mitä te olette tässä tekemässä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajat Heikkinen, Värynen, Rehn-Kivi ja Viitanen. Viitanen jälkeen sitten ministerille 3 minuuttia, ja sitten jatketaan debattia sen jälkeen. — Itse asiassa kun ei aikaisemmin yhtään kokoomuslaista pyydettyä puheenvuoroa tässä ole ollut ja nyt edustaja Zyskowicz pyytää, niin myönnän vielä hänelle edustaja Viitanen puheenvuoron jälkeen, ja sitten ministeri jatkaa.

14.19 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isänmaamme kuntoon laittaminen on todellakin vaatinut kipeitä ratkaisuja koskien kaikkia kansalaisiamme. Tässä esityksessä ei esitetä leikkauksia mihinkään etuuksiin, mutta kaikkien etuuksien tasot eivät siis nouse ensi vuonna. Indeksijäädytys ei siis tarkoita euromää-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

räistä leikkausta vaan sitä, että etuus ei nouse kustannusten nousun myötä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta]

On hyvä muistaa, että hallitus on korottanut tällä vaalikaudella osaa kansaneläkeindeksiin sidotuista etuuksista merkittävästi enemmän kuin ne olisivat nousseet pelkän indeksikorotuksen myötä. Esimerkiksi pienimpiä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja sairauspäivärahoja korotetaan ensi vuonna toista kertaa tällä vaalikaudella, ja sen jälkeen ne ovat lähes 100 euroa kuukaudessa suurempia kuin tämän hallituksen aloittaessa. Nämä päivärahat nousevat siis ensi vuonna pienimpien työttömyysetuuksien tasolle. Edellisen kerran tällainen vastaava nosto tehtiin 10 vuotta sitten, ja silloinkin vaadittiin keskustalainen pääministeri. Se oli Vanhasen hallitus, joka pystyi [Puhemies koputtaa] tähän tasa-arvotekoon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tässä on monta vastauspuheenvuoropyyntöä täällä jo aikaisemmin käytettyihin puheenvuoroihin, ei vain Heikkisen puheenvuoroon. Niitä on monta. Nyt kuitenkin katson kohtuulliseksi antaa puheenvuoron niille ryhmille, joille ei ole vielä ensimmäistäkään puheenvuoroa tähän mennessä myönnetty.

14.21 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä indeksiturva on osa perusturvaa, ja sitä kyllä nyt tässä leikataan. On hämmästyttävää, että perussuomalaiset ja keskusta ovat lähteneet mukaan tähän perusturvan leikkaukseen. Kokoomuksen osalta sen kyllä ymmärtää. Keskustan osalta kyllä on pahasti nyt unohdettu Santeri Alkion ja Urho Kekkosen kehotus, että pitäisi ajaa köyhän asiaa.

Eihän tietenkään hallitus ilkeyttään näitä leikkauksia tee. Kaikki tämä johtuu siitä, että Suomi liittyi euroalueeseen. Me olemme kärsineet euroalueeseen kuulumisesta kovasti samaan aikaan, kun Ruotsissa on elintaso noussut ja sosiaaliturvaa kehitetty. Meillä on leikkattu. Kansa on tästä kovasti kärsinyt. Tästä euroelefantistahan täällä vain ei haluta kerta kaikkiaan puhua.

Minä kysyisin ministeriltä: Miksi ihmeessä kaikkein heikoimmilta leikataan? Miksi perusturvaan puututaan? On ymmärrettävää, että leikkauksia pitää tehdä, mutta ei tämä ole missään tapauksessa oikein eikä oikeudenmukaista.

14.22 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Nu är det inte dags för indexfrysningar. SFP vill satsa på dem som har det svårt.

RKP:n varjobudjetissa esitämme muun muassa korotettua takuueläkettä ja indeksijäädystysten poistamista kansaneläkkeistä. Myös yksinhuoltajaäitien lisää tulee korottaa nykyistä enemmän, ja kytkeä tämän lisän ja toimeentulotuen välillä tulee poistaa. Mitä hallitus on ajatellut omassa esityksessään?

14.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme nyt siinä tilanteessa, että hallitus jälleen kerran leikkaa eläkkeitä — jälleen kerran hallitus leikkaa eläkkeitä. Hallitus leikkaa, edustaja Kivelä, kaikkein heikkotuloisimmilta. Puhemies, edustaja Väyrysen tavoin voisin sanoa, että tämä on historiallista siinä suhteessa, että keskusta on leikkaamassa perusturvaa noususuhdanteessa. Minullakin on tässä suhteessa kovasti ikävä Alkiota. Tämä siitähän huolimatta, tämä keskustan käytös, että pääministeri Si-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

pilä kertoi Suomenmaassa uljaasti keskustan olevan perusturvan suurpuolue. Ja sitten samaan aikaan heikennetään eläkkeitä, leikataan perusturvaa. Tämä on kestämaton tie.

Puhemies! Haluaisin tässä nyt vielä kysyä ministeriltä: voiko todellakin olla niin, että kaiken tämän keskellä te vieläpä leikkaatte rintamalisiä, että te olette vieläpä leikkaamassa rintamalisiä eli sotaveteraaneilta? Toivon todella teiltä vastausta siihen täällä esitettyyn kysymykseen, että onko tämä todella näin, voiko olla, vai onko tässä jotain harhaa.

14.24 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jottei totuus unohtuisi: Ensinnäkin, kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten, esimerkiksi sellaisten, jotka ovat olleet koko aikansa lasten kanssa tai muuten kotona, tulot nousevat, koska takuueläkettä korotetaan. Toiseksi, kaikkien pienituloisimmat tässä yhteiskunnassa — siis kaikkein pienituloisimmat — saavat toimeentulotukea, ja toimeentulotukeen on tehty ja tehdään täydet indeksitarkistukset.

No, mitä sitten tulee näihin indeksijäädytyksiin, jotka ovat kiistattomia: kyse ei ole tietystikään eläkeläisten tai jälleenrakentajasukupolven aliarvostamisesta, vaan kyse on siitä, että säästöjä on jouduttu tekemään joka suuntaan. Ja oppositio on aina vastustanut kaikkia säästöjä, pitänyt niitä liiallisina, mutta tämän politiikan hedelmät, työllisyyden parantuminen, talouskasvu, kyllä kelpaavat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri, 3 minuuttia maksimissaan, puhujapöytästä.

14.25 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Ensin vastaus siihen, miksi tämä on tehty sosiaali- ja terveysministeriössä: Tämä on toteutettu ja valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä hallituksen kehyspäätöksen mukaisesti. Tietenkin voidaan toki pohtia koko kehyksen ja kehysratkaisun merkitystä, sitä, mikä on kehyksen taso, tai sitä, mikä on sitten kehyksen sisällä se liikkumavara.

Sitten vastaus siihen, että mitä on perusturvaan puuttuminen: En koe kuitenkaan täysin oikeudenmukaisena sitä, että puututaan pelkästään perusturvaan, koska perusturva muodostuu myös palvelujärjestelmästä, myöskin etuusjärjestelmästä. Meillä on tehty budjettiriihessä monia päätöksiä, joissa on päätetty nostaa pienimpiä etuuksia, ja päätettiin poistaa muun muassa 55 päivän omavastuu kaikista pienituloisimmilta. Suomesta mielestäni köyhyys poistuu teko kerrallaan, [Pia Viitanen: Ja teko kerrallaan leikataan!] ja niitä hallitus on myöskin tehnyt. Eli kaikkea ei ole leikattu. [Välihuutoja]

Sitten edustaja Heinäluoma nosti esiin hyvän kysymyksen tästä rintamalisästä. Tämä on kieltämättä varmasti hyvin vaikeaselkoisestikin ehkä sieltä kirjoitettu ulos, mutta nyt haluan myöskin käydä tämän läpi. Taso säilyy samana, ja kerron tässä sen historian. Eliikkä julkisen talouden suunnitelman mukaan vuonna 2017 tehtiin 0,85 prosentin tasasuuruinen vähennys näihin kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin. Tästä päätöksestä poiketen kuitenkin rintamalisään ei tätä tehty kuten muihin. Ja tämä perustui eduskunnan päätökseen, kiitos siitä koko eduskunnalle, mutta jäädytys toteutuu siis muiden etuuksien osalta. Sitten seuraavana vuonna on jäädytetty taas vuoden 2017 tasolle, mutta rintamalisän määrä on vuonna 2018 ollut vuoden 2017 tasolla, mikä vastaa vuoden 2016 tasoa. Näin ollen veteraanietuudet vastaisivat edelleenkin jatkossa vuoden 2016 tasoa. Olen pahoillani, että tämä on näin monimutkaisesti täältä kirjoitettu auki. Olen samaa mieltä kanssanne, että tätä

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

olisi varmaan syytä jossain vaiheessa selventää, niin että tämä olisi paremmin ymmärrettävissä.

Sitten valmistelusta: Tämä on valmisteltu budjettilakina, niin kuin aiempina vuosina. Tästä on myös pyydetty perustuslakivaliokunnan lausunto, mikä on varmasti täysin aiheellista, ja tämä valmistellaan myöskin tänä vuonna eduskunnassa valtiovarainvaliokunnassa, ymmärtääkseni yhtä huolellisesti kuin aiempinakin vuosina.

14.28 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos rintamalisä säilyy vuoden 2016 tasolla, niin minun järkeni mukaan siihen ei tehdä silloin indeksikorotusta. Silloinhan se indeksi jäädytetään.

Arvoisa puhemies! Jos miettii sitä historiaa, mikä tässä on taustalla, niitä puheita, mitä pidettiin ennen vaaleja, keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä, nykyinen pääministeri Sipilä, sanoi ennen vaaleja, että perusturvasta ei leikata. Nyt täällä keskustan edustaja Heikkilä yrittää tehdä mustaa valkoiseksi ja väittää, että ei nyt tehdä mitään leikkauksia, [Hannakaisa Heikkisen välihuuto] että indeksijäädytykset eivät ole leikkauksia. Totta kai ne ovat leikkauksia: siinä ostovoima heikkenee. Mutta te myös unohdatte sen, että te olette tehneet absoluuttisia leikkauksia. Te olette leikanneet sekä 2016 absoluuttista tasoa että 2017 absoluuttista tasoa sekä työttömyysturvasta että eläkkeistä. Eli jos indeksileikkaukset eivät teidän mielestänne ole leikkauksia, niin kai nyt se, että pienennetään tukien tasoa, on leikkaus — vai eikö sekään ole leikkaus? Ollaan tyytyväisiä siihen, että kaikkea ei ole leikattu.

14.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa helposti kaikki menee kovin mustavalkoiseksi. Tämä hallitus sai huomenlahjaksi 100 000 työtöntä. Se on tehnyt 120 000 työpaikkaa, ja se on ehkä isoin kiitos tälle hallitukselle ja tälle maalle, mitä on tehty. Mutta esimerkiksi takuueläkettä on tällä vaalikaudella nostettu enemmän kuin se olisi indeksikorotusten ansiosta noussut elikkä ensi vuonna vajaa 40 euroa kuukaudessa. Se on sen verran suurempi kuin tämän hallituksen aloitessa. Perustoimeentulotuki on suojattu indeksijäädytykseltä, ja sen taso nousee ensi vuonna vajaa 6 euroa kuukaudessa. Toimeentulotukea suojattiin myös vuonna 2015, joten sen taso ei pienentynyt vuodelle 2016 edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka kansaneläkeindeksin pisteluku laskikin.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa helposti tämä keskustelu kääntyy vain yhteen osaan. Kokonaisuus on tärkein, ja Suomi on paljon paremmassa kunnossa kuin se teidän jälkeenne jäi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tämän vastauspuheenvuoron tähän teemaan edustaja Arhinmäelle.

14.30 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onko todella niin, edustaja Heikkinen, että keskustan mielestä kansaneläke ei ole perusturvaa, työmarkkinatuki ei ole perusturvaa tai peruspäiväraha ei ole perusturvaa, kun te väitätte, että perusturvan tasoa ei ole leikattu? 2016 te annoitte mennä indeksin miinukselle. Se oli 0,4 prosentin leikkaus. 2017 teille ei riittänyt edes se, että oltaisiin jäädytetty indeksi, vaan te halusitte tehdä päälle vielä 0,85 prosentin leikkauksen. Yhteensä yli prosentin leikkaus kansaneläkkeestä, työmarkkinatuesta, peruspäivärahasta. Väitättekö te, edustaja Heikkinen, että peruspäiväraha, työmarkkinatuki tai kansaneläke eivät ole perusturvaa? Ne ovat

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

perusturvaa, ja niistä on leikattu sekä indeksijäädytyksillä että absoluuttisilla leikkauksilla siitä huolimatta, että pääministeri Sipilä lupasi ennen vaaleja, [Puhemies koputtaa] että perusturvasta ei leikata.

14.31 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on velkaantunut, ja me joudumme tekemään leikkauksia ja saavuttamaan jonkunmoisen julkisen talouden tasapainon. Tässä asiassa minä kuitenkin rehellisesti totean, että edustaja Arhinmäki on oikeassa. Tämä on leikkaus muuhun kustannustason nousuun nähden.

Mutta sitä minä en tiedä, kuinka moni edustaja täällä on kiinnostunut vähäosaisista. Itse olen kokoomuksen edustaja. Väyrynen letkautti vanhaan poliittiseen malliin, että kokoomus ei ole kiinnostunut vähäosaisista. Kyllä on. Minä kiinnittäisin huomiota siihen, ja edustaja Väyrynenkin voisi tutustua siihen, paljonko eri kuluttajahintaindeksit ovat nousseet viime vuosina. Terveydenhuollon kohdalla ne ovat nousseet kaikkein eniten. Vuoden 2015 indeksi oli 100, nyt se on 108. Kun asuminen on noussut, energiat ovat nousseet, niin jos joku täällä puhuu kokonaisuudesta, niin pitäisi arvioida näitäkin asioita, koska nimenomaan eläkeläiset kuluttavat näitä asioita paljon enemmän kuin palkansaajat.

14.32 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Eestilälle, joka edes reilusti myönsi tämän tehdyn päätöksen vaikutukset perusturvaan. Etenkin tämä kokoluokka on se, joka aiheuttaa mietitystä. Te teette ensi vuodelle köyhyyspaketin arvoltaan 30 miljoonaa, mutta leikkaukset ovat yli kymmenkertaiset. Eli mitä merkitystä tällaisella paketilla on?

Kun täällä puhutaan eläkeläisköyhyydestä, niin pitää muistaa, että samaan aikaan, kun kansaneläkeindeksiä on jäädytetty ja jäädytetään siis edelleen talouden kasvaessa myös ensi vuonna, on tehty lukuisia muita päätöksiä — esimerkiksi terveydenhuoltomaksujen ja niiden omavastuiden korottamisesta — jotka yhdessä ovat tarkoittaneet sitä, että monelle eläkeläiselle terveydenhuollosta on tullut mahdoton yhtälö, ja olemme moneen kertaan laskettaneet eduskunnan tietopalvelulla sen, että juuri kaikkein pienituloisimmat köyhät eläkeläiset [Puhemies koputtaa] ovat menettäneet ostovoimaansa eniten. Miksi tämä on arvo maailma?

14.34 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Väyrykselle täytyy todeta, että tässä talossa tapahtui viime vuonna kesäniitto, jossa jyvät ja akanat erotettiin toisistaan, ja tämä ei varmasti tullut sinne Brysseliin asti selville. Nimittäin perussuomalaisten inhimillinen linja muuttui hallituksessa pysyvästi kylmänsiniseen pienituloisten ja eläkkeensaajien kurittamiseen. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Nytten puhutaan vaihtoehtobudjetista, ja me olemme tehneet oman vaihtoehtobudjettimme, jossa me turvaamme pienten eläkkeensaajien ostovoiman reilusti verotusta keven-tämällä. Tätä linjaahan me olemme ajaneet jo koko hallituskauden alun, mutta tämä aka-naosasto ei sitä koskaan halunnut toteuttaa, ja nyt me olemme saaneet toteuttaa sen, tosin tällä kertaa oppositiossa. Mutta siellä se lukee meidän vaihtoehtobudjetissa, kun niitä kä-sitellään. Että kyllä vaihtoehtoja löytyy.

Täytyy tähän lopuksi vielä todeta se, että Lipposen ajasta lähtien sosiaalidemokraatit ovat puhuneet toista ja tehneet toista ja että nyt vaalien lähestyessä taas on sama kaiku ja puhutaan eläkeläisten puolesta, [Puhemies koputtaa] mutta mitä te teitte viime hallituskau-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

den aikana, [Puhemies koputtaa] ja mitä te teette mahdollisesti ensi hallituskauden aikana? Tekoja puheiden sijaan! Sopiiko? [Välihuutoja]

14.35 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen kyllä tällä hetkellä hyvin huolissani ministeri Mattilan nukkumisesta. Miten te pystytte nukkumaan, kun te tiedätte, että leipäjonot kasvavat, sähköjä katkaistaan, lääkkeitä jäävät eläkeläisiltä ostamatta, koska raha ei riitä? Tässä maassa joka kymmenes lapsi elää köyhyysrajan alapuolella. Tässä ei käy pontiuspilatusmainen teko pestä käsiä ja sanoa, että me olemme antaneet 9 euroa per kuukausi peruseläkkeeseen. 9 euroa per kuukausi peruseläkkeeseen tarkoittaa laskelman mukaan miinus 12 euroa kuukaudessa sen takia, että se leikkaa samalla asumistukea. Tämä on se totuus. Pitäisi katsoa, mitä nämä asiat meinaavat.

Ja mitä karenssiin tulee, niin minun on kerrottava, että kun ihminen saa karenssin, niin valitettavasti ainakin seuraava kuukausi on rahatta, koska nyt oletetaan, että edellisen kuukauden tulot riittävät seuraavan kuukauden menoihin.

14.36 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on kyllä surullinen esitys. Mistä otetaan ja mihin annetaan, on aina arvovalinta, ja jos tämän tutkimuksen tämän hallituksen teoista katsoo, niin voi vain todeta, että pienituloisilta perusturvan varassa olevilta otetaan ja ne annetaan sitten jonnekin muualle.

Meillä on tässä maassa 900 000 pienituloista, jotka elävät niin sanotun köyhyysrajan alapuolella. Heidän määränsä kasvaa noin 20 000—30 000:lla joka vuosi. Jos politiikka olisi oikeaa ja näitä ihmisiä huomioivaa, niin miksi heidän määränsä koko ajan kasvaa? Tässä leikataan nyt perusturvaa sellaisella tavalla, että pienituloiset ajetaan yhä tiukemmin leipäjonoihin. Me kaikki toivoisimme, että niitä ei tarvitsisi olla ollenkaan, mutta tällä politiikalla ne eivät poistu vielä vuosikymmeniin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, olen merkinnyt nyt vielä vastauspuheenvuorot edustajille Taavitsainen, Sarkkinen, Kivelä ja Kulmuni. Sitten aivan lyhyt vastauspuheenvuoro ministerille paikan päältä, jos hän kokee, että välitöntä kommentoitavaa hänellä on.

14.37 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla Suomessa vietetään Vanhustenviikkoa. Sen kunniaksi te, hallituspuolueiden edustajat, leikkaatte vanhuksilta. Paheksun syvästi tällaista arvovalintaa. Tämä ei todellakaan ole oikein.

Eli, arvoisa ministeri, päätitte siis todellakin näin Vanhustenviikon kunniaksi tuoda tänne eduskuntaan lain, jolla kansaneläkeindeksi jäädytetään vuodelle 19, ja kansaneläkkeen taso on ensi vuonna noin 25 euroa kuukaudessa eli 300 euroa vuodessa pienempi verrattuna siihen, jos indeksikorotukset olisi teidän hallituskaudellanne tehty normaalisti. Ja kuten täällä on jo mainittu, indeksijäädytys koskee myös Kelan maksamaa rintamalisää. Eli hallitus leikkaa myös sotaveteraaneilta. Miksi laitate isänmaamme näkemään tällaista? Miksi toivotatte tällä tavalla hyvää Vanhustenviikkoa?

14.39 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyystilanteen paraneminen on erittäin hyvä asia, mutta se ei lämmitä syystä tai toisesta työmarkkinoiden ulkopuolella olevia, joilta nyt tällä esityksellä leikataan.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Indeksien leikkaaminen merkitsee pienituloisten arjessa leikkaamista, kun kaikki kallistuu. Indeksien leikkaaminen tarkoittaa entistä tiukempaa arkea jo entisestään kaikista köyhimmille suomalaisille, työttömille, kansaneläkeläisille, sairaille. Ja heitä te olette kurittaneet myös esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksuja korottamalla.

Arvoisa puhemies! Tämä on kovaa arvopolitiikkaa tilanteessa, jossa hallitus on kuitenkin löytänyt rahat noin 1,5 miljardin veronkevennyksiin, jotka ovat euromääräisesti painotuneet hyvin toimeentuleville suomalaisille. Perusturvasta on siis leikattu, jotta voidaan rahoittaa hyvin toimeentulevien veronalennukset, eli köyhiltä otetaan ja hyvätuloisille annetaan. Rahaa löytyy valikoivasti, mutta pienituloisille [Puhemies koputtaa] sitä ei näemmä löydy edelleenkään.

14.40 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eivät varmasti hallituspuolueiden edustajatkaan tätä lakiesitystä hyppien, keikkuen, riemulla ota vastaan. Mutta kyllä on huomattavissa, että kun vaaleihin on alle 190 päivää aikaa, niin kaikista hallituksen esityksistä oppositio yrittää ottaa kaiken mahdollisen hyödyn irti.

Yksittäisen etuuden taso ei välttämättä ole hyvä mittari toimeentulosta, sillä toimeentulo koostuu erilaisista tukimuodoista, palveluista ja etuuksien yhdistelmästä. Että ei asia näin mustavalkoinen ole. On muistettava, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevia nostetaan suosta, kun pienimpiä päivärahoja korotetaan kahdeksallakymppillä.

14.41 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tietenkään käy kiistäminen, että indeksejä on jäädytetty. Se pitää paikkansa, ja se taisi muuten löytyä myös aika monen oppositiopuolueen vaaliohjelmasta vuonna 15, kun vaaleihin valmistauduttiin.

Mutta haluan kyllä nostaa esille sen, miten kaikista heikoimmassa asemassa olevien tilannetta on myös parannettu. Kaikista pienimpiä eläkeläisiä ovat ne, jotka elävät takuueläkkeen varassa, ja tämä keskustajohtoinen hallitus on joka ikinen vuosi korottanut takuueläkettä. Se on suurempi kuin se olisi ollut indeksien myötä. Montako kertaa arvoisat oppositiopuolueet korottivat takuueläkettä viime vaalikaudella? Muistini mukaan se taisi olla pyöreä nolla kertaa. Se on 40 euroa korkeampi tämän vaalikauden seurauksena. Tai vähimmäispäivärahat: se ero, mikä tuli aikanaan, kun teitte korotuksen, oli ok, mutta kaikista pienimmät vähimmäispäivärahat jäivät korotuksen ulkopuolelle. Sairaus-, äitiys-, isyyspäivärahat nousevat lähes 100 eurolla. Se on iso raha kenelle tahansa ihmiselle, puhumattakaan kuntoutusrahoista, jotka 300:lla nousevat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun ministerillä, arvoisat edustajat, ei ole mitään erityistä hoppua nyt, myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa ennen hänen puheenvuoroaan. Elikkä seuraava vastauspuheenvuoro edustaja Kankaanniemelle, sitten edustaja Väyrynen, sitten edustaja Halmeenpää ja sitten ministeri.

14.42 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On huolestuttavaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtaja kertoo tällaista tietoa, että ostovoiman leikkaus ei ole leikkaus. Indeksillä tarkoitetaan sitä, että ostovoimaa nimenomaan leikataan. Esimerkiksi palkat nousevat nyt useilla prosenteilla tällä aikaa, kun hallitus talouden käännyttyä voimakkaaseen kasvuun jatkaa leikkaamista kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, pois lukien nämä takuueläkkeet, joihin pieni korotus tulee. Näin rajua politiikkaa ei ole tehty tällä vuosituhannella tällaisissa oloissa.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Vuosituhanen vaihteessa sosiaalidemokraatit, Lipposen hallitus leikkasi kansaneläkkeen pohjaosan hyvin pienituloisilta eläkeläisiltä. [Pia Viitasen välihuuto] — Edustaja Viitanen oli äänestämässä sen puolesta. — Se oli häpeällinen teko silloin. Leikattiin jopa kahteen kertaan. Mutta nyt tämä on yhtä häpeällistä.

14.43 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin, vaalien lähestyminen näkyy edustajien puheenvuoroissa. Haluaisin todeta, että esimerkiksi työeläkkeen perusvähennystä ei ole leikattu ja lääkekattoa aiotaan alentaa ensi vuoden alussa. Lääkkeisiin menee monen pienituloisen kuukausittaisesta tulosta iso osa. Sitten täällä viitattiin terveyskeskumaksuihin. Ne ovat kuntien päätettävissä, ja moni kunta ei niitä ole nostanut.

Arvoisa puhemies! Eräs tuttuni, joka on tämän pienimmän eläkkeen varassa, joka nauttii tätä pienintä eläkettä, soitti erään kyselytunnin jälkeen ja totesi, että en olisi tiennytkään, kuinka huonosti minun asiat ovat, ellen olisi lähetystä katsonut. Että kyllä meillä pitää olla myös vastuu tämän salin puheissa siitä, minkälainen kuva meidän Suomen tilasta annetaan. Me olemme tehneet 120 000 työpaikkaa lisää, ja niillä rahoitetaan [Puhemies koputtaa] myös nämä edut ja indeksien takana olevat rahat, joista tänään täällä puhutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Äsken luvatusi myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Väyrynen ja Halmeenpää ja sitten kyllä vielä edustaja Anderssonille, ja siitä ehdottomasti poikki ja ministerille puheenvuoro.

14.45 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin perussuomalaisille kaikella ystävyydellä on pakko todeta, että perussuomalaiset olivat mukana hallituksessa tekemässä tätä usean vuoden indeksijäädityspäätöstä ja olette siitä samalla tavalla vastuussa kuin valitettavasti keskusta.

Kun luin tätä hallituksen esitystä, tuli mieleen, että onkohan nyt aikoinaan mietitty, minkälainen byrokratiakin tästä seuraa ja kuinka paljon eri etuuksiin tämä indeksijääditys vaikuttaa. Sitten yritetään jotakin kompensoida. On vaikeaa edes ymmärtää, mitä tämä kokonaisuus oikein merkitsee. Ehkä siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tämä selvitetään ja myös tutkitaan perustuslakivaliokunnassa tämän esityksen perustuslaillinen puoli. Kyllä tässä ollaan hyvin lähellä sitä, että tämä hallituksen esitys on myös perustuslain vastainen. Ainakin aikaisemmat käsittelyt antavat ymmärtää, että tästä saattaa olla kysymys. Tarkkaa työtä siellä valiokunnissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän väliin välttämättä edustaja Merelle vastauspuheenvuoron koskien edustaja Väyrysen väitettä perussuomalaisista.

14.46 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiintoista, että Väyrynen tuntuu olleen paikalla niissä kokouksissa, kun hän tietää paremmin kuin perussuomalaiset itse, mitä me olemme sopineet. Me emme ole ikinä olleet tässä paperissa mukana. Se on aivan selvä asia. Meille luvattiin silloin, kun hallitusohjelmaa tehtiin, että kun saadaan talous nousuun, me muistamme pienituloisia — tästä olen puoluetöimiston ja neuvottelijoiden kanssa useita kertoja keskustellut — ja tätä lupausta ei ole pidetty. Uskon, että Väyrysen pitää nyt nostaa profiiliaan, kun hän on yhden hengen ryhmässä, mutta toivon,

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

että puheissa pitäydytään niissä faktoissa, joita varmuudella tietää. Te ette, edustaja Väyrynen, ole ollut yhdessäkään kokouksessa paikalla.

14.47 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun indeksileikkauksia tehdään, on tärkeää ottaa huomioon kumuloituvat vaikutukset, koska yleensä yhtä etuutta saava ihminen saa myös muita etuuksia, jolloin kokonaisvaikutus näihin kaikkein pienituloisimpiin suomalaisiin on suurempi. Kysyisinkin ministeri Mattilalta: oletteko arvioineet tätä yhteisvaikutusta lainkaan tai edes joiltain osin? Kansaneläkeindeksin jäädytyshän nimittäin koskee toimeentulotuen perusosaa, vammaiseturvuuksia, rintamaliisiä, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja, työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, lapsikorotusta ja vieläpä lääkekorvausten omavastuurajaakin — eli todella monia etuuksia. Vuoden 2019 kansaneläkeindeksin jäädytysten perumisen kustannus olisi noin 118 miljoonaa euroa. Kun vertaa sitä vaikkapa nyt pelkästään fossiilisen energian verotuksiin, joita maksetaan ensi vuonna 1 miljardi eli 1 000 miljoonaa euroa, niin kyllä tässä merkillinen arvovalinta on tässä suhdanteessa, jossa me nyt elämme.

14.48 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt kehoittaisin keskustapuoluetta vaihtamaan viestintätoimistoa nopeasti. Ensin siis väitetään, että indeksijäädytykset eivät ole leikkaus siitä huolimatta, että, kuten todettu, indeksiturva on itsestäänselvästi osa perusturvaa tilanteessa, jossa vuokrat nousevat, ruuan hinta nousee ja elinkustannukset nousevat. Toiseksi yritetään tuoda esille tämä — huom. — 30 miljoonan panostus vähimmäispäivärahoihin ja takuueläkkeeseen suurena saavutuksena. Se on hyvä päätös kyllä, mutta miten se vertautuu 300 miljoonaan, minkä te olette leikanneet kaikilta pienituloisilta läpi tämän vaalikauden pelkästään indeksijäädytysten muodossa? Sen päälle tulee vielä yli 100 miljoonaa opintotuesta, sen päälle tulevat aktiivimalli, ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaukset, lääkeomavastuiden korotukset ja asiakasmaksujen korotukset — kaikki tämän hallituksen vastuulla. Ja kun vertaa sitä sitten siihen, että viime hallitus tosiaankin käytti 400 miljoonaa perusturvan parantamiseen, niin ei tämä kyllä hyvältä näytä, [Puhemies koputtaa] vaikka kepulaiset kuinka epäonnistuneesti sitä yrittävät tässä spinnata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, pari minuuttia.

14.49 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, edustaja Taavitsainen, nyt te kyllä käytätte totuutta huolimattomasti, jos te liitätte niin, että tässä ollaan viemässä ainoastaan näitä terveisiä Vanhustenviikolle. Arvostan vanhuksia ja sitä työtä, mitä tehdään edelleen Suomessa paitsi Vanhustenviikolla myös joka viikolla muun muassa vanhuspalvelulain myötä. Ja tämänkin jälkeen on Suomi edelleen pienien tuerojen maa.

Sitten minusta on myös arvo, että autetaan ihmisiä työttömyydestä. Ja tulkintani mukaan esimerkiksi se, että lapsiperheissä saadaan työllisyyttä lisää, on lapsiperheköyhyyttä vähentävä asia.

Asiakasmaksut ovat nousseet esiin muutamissa puheissa, ja niillekin on olemassa paitsi maksukatto myös toisaalta asiakasmaksulaki ja lain noudattaminen sen suhteen, että asiakasmaksut eivät saa estää ihmistä pääsemästä esimerkiksi kuntoutukseen.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Sitten lääkkeitten kiireellinen tarve. Minulla on tässä Kelan sivu auki, Kela toimii nopeasti, eli voi saada myönteisen perustoimeentulotukipäätöksen yhteydessä myöskin sähköisen maksusitoumuksen lääkkeisiin, jos on kiireellinen tilanne. Ja huomautan, että tämä lääkekatto kerryttävä summa laskee myöskin hallituksen toimien seurauksena.

Edustaja Tolppanen, ei tätä takuueläkettä kyllä ole nostettu kenenkään kiusaksi, mutta esimerkkinne osoittaa sen, että tuleva hallitus joutuu toteuttamaan sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, missä nimenomaan puututaan sitten esimerkiksi tuloloukkuihin, tai mitä siinä sotuturvassa sitten halutaankin tavoitella. Pidän ihan selvänä, että tällainen universaali sairausvakuutus, joka meillä on, on varmasti tulevaisuudessakin ja toivottavasti myös [Puhemies koputtaa] kestävällä pohjalla.

Lisäksi sitten, edustaja Halmeenpää, tästä kokonaisuudesta. Kyllä, kokonaisuutta arvioidaan siellä hallituksen esityksen perusteissa, mutta huomauttaisin myöskin, että kokonaisuuteen mielestäni pitää lisätä se, että kaikki hallituksen esitykset [Puhemies koputtaa] eivät ole olleet leikkauksia, kuten pienimpien päivärahojen nosto, Lex Lindström ei ole leikkaus, kuntoutustuki, lääkekaton laskeminen tai että toimeentulotuen perusosa nousee tai takuueläke nousee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

14.52 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Ennen viime eduskuntavaaleja keskustan puheenjohtaja Sipilä lupasi ja vannoi, kuten täällä tuli ilmi: perusturvasta ei leikata. Toisin kuin edustaja Kulmuni täällä sanoi, nähdäkseni yhdenkään puolueen ohjelmassa ennen vaaleja ei ollut indeksijäädytyksiä perusturvaan. Ne ovat perusturvan leikkaamista. Mutta ei Sipilä ollut ainoa, joka antoi tällaisen lupauksen. Vielä paljon tiukemman lupauksen antoi silloinen perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini, joka sanoi, että Suomessa on noin miljoona ihmistä, jotka elävät alle tuhannella eurolla, ja heiltä ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata. No, mitä perussuomalaiset ministerit ovat tehneet hallituksessa? Ensin ministeri Mäntylä ja sen jälkeen perussuomalainen ministeri Mattila ovat molemmat leikanneet nimenomaan perusturvasta jäädyttämällä indeksejä mutta sen lisäksi myös leikkaamalla.

Kun vuoden 2016 indeksi meni miinukselle, niin indeksijäädytystä ei tehtykään vaan tehtiin 0,4 prosentin jäädytys. Vuonna 2017 ei edes vain jäädytetty 0,4 prosenttiin vaan leikattiin päälle 0,86, eli miinus 1,26 prosenttia. Historian ensimmäinen kerta, kun leikataan kansaneläkkeitä, ja sen on tehnyt tämä hallitus — hallitus, jonka pääministeri lupasi, että perusturvasta ei leikata, hallitus, jonka tästä asiasta vastaavien ministereiden puheenjohtaja lupasi, että ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata. Täällä käytiin keskustelua, että mikä on sinisten, mikä on perussuomalaisten rooli. Rooli on sama, molemmat ovat hyväksyneet hallitusohjelman, ja yksikään nykyinen perussuomalainen ei äänestänyt vastaan, kun tasoa leikattiin vuoden 2016 osalta ja kun tasoa leikattiin vuoden 2017 osalta.

Arvoisa herra puhemies! Tämä kaikki tarkoittaa sitä, että kansaneläkeläisillä, niillä pienellä eläkettä saavilla, on noin 25 euroa vähemmän kuukaudessa suhteessa indekseihin, työmarkkinatukea, peruspäivärahaa saavalla 30 euroa kuukaudessa vähemmän. Tämä yhteensä on merkinnyt 300 miljoonan euron leikkausta perusturvaan. Jos tätä vertaa viime kauden, jolloin hallitus teki isommat sopeutustoimet kuin nykyinen hallitus — isommat — jolloin samaan aikaan perusturvaan panostettiin lisää, 400 miljoonaa euroa lisää, niin edellinen hallitus paransi perusturvaa, tämä hallitus on sitä leikannut.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Arvoisa herra puhemies! Edustaja Eestilä nosti tärkeän asian esiin. Sen lisäksi, että hän kertoi sen, minkä me kaikki tiedämme — eli edustaja Heikkilä väitti, että indeksitarkastukset, joilla pyritään huolehtimaan ostovoimasta, eivät ole leikkauksia, mutta kyllä ne ovat leikkauksia, puhumattakaan sitten ihan absoluuttisista leikkauksista — hän myös nosti esille tärkeän seikan siitä, seuraavatko indeksit todellisuudessa sitä, mikä on pienituloisten eläkeläisten, pienituloisten työttömien todellisten kulujen kasvu. Pienituloisilla menee valtaosa menoista asumiseen, ruokaan, lääke- ja sairauskuluihin.

Tätä on selvitetty, että KEL-indeksi — se indeksi lasketaan yleisesti koko väestön ostovoiman, ostokäyttäytymisen, ostokorin mukaan — poikkeaa pienituloisten ostokorista merkittävästi. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka indeksejä ei olisi jäädytetty, vaikka ne olisi annettu täysimääräisenä, niin siitä huolimatta eläkeläisten ja työttömien ostovoima olisi jäänyt jälkeen todellisesta kulujen kasvusta. Olen kysynyt, ministeri Mattila, teiltä sekä täällä kyselytunnilla että myös kirjallisena kysymyksenä sitä, että eikö pitäisi indeksi korjata vastaamaan todellisuudessa pienituloisten eläkeläisten ja työttömien ostokoria. Ensimmäisellä kerralla te ette vastannut mitään. Kirjalliseen kysymykseenkin tuli yleistä vastausta indeksijäädytyksistä, ja perustelitte muun muassa sillä, että jäädytykset ovat kuitenkin pienemmät kuin edellisen hallituksen korotukset. Nyt kysyn vielä kerran: eikö nyt pitäisi tehdä niin, että laitetaan käyntiin selvitys, jolla indeksin laskukaava lasketaan sellaiseksi, että se vastaisi todellisuudessa pienituloisten ostokoria? Eli silloin kun indeksitarkastukset tehdään, niin ne vastaisivat sitä, miten näillä pienituloisilla [Puhemies koputtaa] elämään kuluu rahaa.

14.57 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Sehän tässä kaikkein surullisinta on nyt, kun puhutaan taas kerran siitä, että hallitus on leikkaamassa perusturvaa ja hallitus on leikkaamassa eläkkeensaajilta, että meidän olemme monta kertaa tilanneet muun muassa eduskunnan tietopalvelusta näitä laskelmia, joissa kuitenkin on käynyt ilmi, että sinne rahapussiin jää miinusmerkki, vaikka hallitus yrittäisi kuinka selittää, että tässä tulee pieniä korotuksia takuueläkkeeseen. Hyvä niin, mutta kun toisella kädellä leikataan enemmän pois ja lisätään kustannuksia muun muassa lääkkeiden kautta ja kohonneiden hoitokustannusten kautta, niin siitä jää miinusmerkki pussiin, ja se on erittäin surullinen asia.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, haluan vielä tässä yhteydessä uudestaan sanoa, että me teemme nyt vähän historiaa tässä: Suomen Keskustan ollessa pääministeripuolue täällä hallitus leikkaa jo neljännen kerran perusturvaa. Kuten täällä edustaja Arhinmäki aiemmin totesi, ennen vaaleja pääministeri Sipilä sanoi, että perusturvaan ei leikkauksia kohdistu. No, sitten kun vaalien välillä nämä vuodet kuluvat, sitten vain leikataan, ja sitten kun taas seuraavat vaalit lähestyvät, niin 22.9. Suomenmaassa pääministeri Sipilä kertoo, että ”keskusta on perusturvan suurpuolue”, ja kertoo, että ensi vaalikaudella keskustan suurin tavoite on vähentää eriarvoisuutta. Hetkinen, siis ensi vaalikaudella, ja siinä välissä ikään kuin pikkusen muuten vain leikataan — että tämäkö tämä logiikka nyt on? Ei tämä nyt ainakaan oikein minun tajuntaani mene, että miten tämä voi näin mennä, että ollaan suurpuolue ja sitten muuten vain leikataan ja ennen vaaleja aletaan taas uhittelemaan ihan toista kuin mitä kädet ovat tässä tehneet.

Tässä suhteessa, puhemies, joudun kyllä sanomaan, että olen täsmälleen samaa mieltä kuin edustaja Väyrynen täällä aiemmin siitä, että kyllä tässä nyt alkiolaisuus hieman hukassa tässä suhteessa on. Ja minusta tuntuu siltä, että aika moni keskustan edustaja ja kenttäihminen sen myös tietää, koska silloin tällöin tulee semmoinen tunne, että vähän huono

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

omatuntokin saattaisi olla tästä oikeistolaisesta politiikasta, mitä kaiken kaikkiaan on nyt tehty.

Ministeri Mattila täällä puolustele, että kaikkea sentään ei ole leikattu. No, se nyt vielä puuttuu, että ihan kaikki leikattaisiin. Varjele meitä nyt siltä. En usko, että kukaan eläkeläinen tyytyy tähän ministeri Mattilan vastaukseen, että rauhoitu, tulee miinusmerkki rahapussiin, mutta emme me kuitenkaan ihan kaikkea leikanneet. Ei kuulosta kovin hyvältä.

Puhemies! Nyt tähän loppuun tärkeä kysymys siitä, mitä sanoitte, ministeri, äsken näistä rintamalisien indeksijäädytyksistä. Kyllä tästä teidän puheestanne jäi nyt se käsitys, että siihen on tulossa indeksileikkaus. Se käsitys jäi, ja toivon, että sen torjutte, ja jos sellainen mahdollisuus olisi, että siellä nyt kuitenkin indeksijäädytys olisi ja leikkaus — mikä on siis leikkaus — niin toivottavasti myös saman tien hallitus nöyrästi voisi perua tämän, koska tämä on kyllä kaiken huippu, että vielä rintamalisiäkin ruvetaan leikkaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri haluaa vielä ennen keskeytystä puheenvuoron. Myönnän hänelle minuutin puheenvuoron paikan päältä, ja sitten mennään keskeytykseen.

15.00 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Kun tämä loppuu, poistun sitten tästä salista. — Arvoisa edustaja Arhinmäki, kyllä minä olen sen kirjallisen kysymyksen vastauksen takana edelleenkin niitten tilastojen perusteella, mitä minä olen saanut, ja näin on vastattu ja laskettu. Tilastokeskuksesta varmasti Suomen luotettavimmat tilastot saadaan, ja heidän julkaisemansa kuluttajahintaindeksi osoittaa, kuinka paljon kulutusmenojen tai tulojen tulisi muuttua, jotta kotitalous säilyttäisi kulutustasonsa muuttumattomana. Tämä on siis vastauksena toki hyvin paljon pitempi. Kuluttajahintaindeksin ohella Tilastokeskus julkaisee myös muita indeksejä, mutta tiettyihin henkilöryhmiin kohdennettuja indeksejä ei saamani tiedon ja saamani selvityksen mukaan ole olemassa — kun nostitte nyt juuri tämän eläkekysymyksen. Mutta niin kuin sanoin, tämä kirjallinen kysymys ja vastaus ovat eduskunnan sivuilla kokonaisuudessaan nähtävänä.

Sitten vielä tuli kysymys rintamaveteraaneista ja tästä lisästä. Siitä varmaankin on syytä toimittaa vielä se rautalankaversio myöskin valiokuntaan, koska tämä oli hyvin vaikeasti muotoiltu, myös niin, että oli itselläni sitä varmasti myös vaikea tuosta selittää.

Mutta sitten vielä veteraaneille, asevelvollisille ja lähiomaisille tukea. [Puhemies koputtaa] Heille on myönnetty lisämäärärahoja [Puhemies koputtaa] nimenomaan kotiin viettäviin palveluihin ja myöskin sitten sotainvalideille lisäpalveluja. [Puhemies koputtaa] Tämän halusin vielä nostaa tähän esille. — Kiitokset, arvoisat edustajat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Keskustelu ja sen käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi

Keskustelu keskeytettiin kello 15.02.

Keskustelua jatkettiin kello 17.05.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä.

17.05 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Talous on kasvanut ja työpaikat lisääntyneet. Nämä ovat tietysti äärimmäisen tärkeitä asioita, mutta ne eivät auta pienituloisen eläkeläisen tilannetta, eivät sitten alkuunkaan. Itse asiassa maksukyvyn koheneminen vaikuttaa osaltaan asuntojen hintoihin erityisesti kasvukeskuksissa, mikä heijastuu myös eläkeläisten asumiskustannuksiin. Eläkeläisten tulot eivät juuri nouse, vaikka samanaikaisesti eläminen kallistuu. Asunto, ruoka, lääkkeet: näistä arjen perusasioista tuhannet suomalaiset pienituloiset eläkeläiset joutuvat tinkimään.

Kansaneläkeindeksi ollaan jäädyttämässä tämän esityksen mukaisesti vuoden 2018 tasolle. Tämä muutos koskee kansaneläkettä, takuueläkettä sekä muita sellaisia etuuksia, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin. Näitä muita etuuksia ovat esimerkiksi vammaisetuudet, rintamalisät, sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäispäivärahat, peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja lapsikorotus. Taas kerran sama tuttu virsi. Eläkeläisten hyvinvoinnin kustannuksella säästetään. Nämä ihmiset ovat kuitenkin työllään auttaneet maamme siihen pisteeseen, missä se on nyt. Suomea kutsutaan edelleen hyvinvointivaltioksi. Hallituksen pitäisi pitää huolta vähäosaisemmista kansalaisistaan. Vaaleissa ja vaalien edellä luvataan yleensä hunajaa. Nyt olisi oikea aika kantaa edes vähän vastuuta vanhoista ja uusista vaalilupauksista ja perua indeksijäädytykset tältä osin.

Eduskuntakeskustelussa nostettiin esille takuueläke ja se, että sitä on nostettu. En kehuskelisi tällä, koska me puhumme todella pienistä summista: 9 euroa ja näin poispäin. Jos halutaan todella vaikuttaa, niin lääkkeiden omavastuu, tämä 50 euroa, poistettaisiin pienituloisilta. Tätä Perussuomalaisetkin ehdottavat. Pienituloisista eläkeläisistä monella menee lääkkeisiin paljon rahaa.

Jos ajatellaan iäkkäitä naisia Suomessa, monet heistä ovat menneet töihin jo 14-vuotiaana, tehneet melkein kymmenen vuotta töitä, eläkettä ei silloin vielä kertynyt. Kun tuli uudistus, eläkettä alettiin maksaa työstä. Moni iäkäs nainen on tehnyt yli 40 vuoden työrupeaman. Heidän kuukausipalkkansa on noin 1 100—1 300 euroa, siitä verot pois. Ei ole ihme, että pienituloiset eläkeläiset sanovat, että nyt on heidän vuoronsa saada näistä hyvinvointivuosista osuutensa.

On puhuttu myös paljon veteraaneista tässä salissa tänään. Totuushan on, että sotiemme veteraaneja on jäljellä enää noin 11 500, sotainvalideja pari tuhatta. Olisi tosiaan pitänyt aikaisemmin hoitaa heidänkin tilanteensa. Nyt on tulossa laki voimaan, että sotainvalidit ja sotaveteraanit asetetaan samalle viivalle muun muassa kotiin vietävissä palveluissa, mikä on erittäin hyvä. Tämä laki astuu voimaan vasta vuoden kuluttua. Se on liian myöhään. Elikkä meidän pitää tehdä nopeasti taloudellisia panostuksia niiden veteraanien hyväksi, jotka ovat vielä keskuudessamme.

Kun puhumme nyt eläkeläisistä ja sitä debattipuheenvuoroa en päivällä saanut ja tässä on vielä sen verran aikaa, niin toivon, että kaikki puolueet ajavat oikeasti eläkeläisten asioita niin, että he saavat parannuksia taloudelliseen tilanteeseensa. Nimittäin kaikilla heistä ei ole tosiaan varaa enää ruokaan, asumiseen, lääkkeisiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Lähetekeskusteluun varataan enintään tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 4. asiakohtaan.

Keskustelu

15.03 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevasta työttömyysturvaetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta täytyy ensin ihan alkuunsa todeta, että se logiikka, että noususuhdanteessa kieltäydytään varautumasta pahan päivän varalle, tuntuu käsittämättömälle. Tämä on samanlaista linjaa kuin tämä hallitus on jo aiemminkin harjoittanut, eli työnantajille annetaan roppakaupalla. Toki on myönnettävä, että tässä myös palkansaajien osalta hieman sovitellaan kikyä ja sen myötä tulleita maksurasitteita.

Korkeasuhdanteen huipulla olisi järkevä kasvattaa puskureita, jotta olisi sitten, mistä maksaa, kun taas tulee taantuma ja työttömyys lisääntyy, mikä valitettavasti suhdanneherkässä maassa on ollut tapa ja valitettavasti tulee jatkossakin olemaan. Esimerkiksi vuosina 14 ja 16 puskuri loppui ja Työttömyysvakuutusrahaston tase painui miinukselle, eli ei kovinkaan pitkä historia siihen, ettemmekö me voi todeta, kuinka nopeasti vahvakin puskuri sulaa. Nyt olisi pidettävä huolta, että tämä ei toistu. Vaikkakin puskuri vielä ensikin vuonna näillä näkymin kasvaa, niin nyt olisi ollut se otollinen hetki kasvattaa sitä entisestään.

Elämme ajassa, jossa työttömyys on vähentynyt ja uusia työpaikkoja on aidosti syntynyt. Satakuntalaisena kansanedustajana on ollut ilo todeta, että olemme positiivisessa rakennemuutoksessa osana Lounais-Suomea, mutta samalla kertaa on arvioita, että Venatorin jäljiltä, kun yritys lopettaa toimintonsa, alihankintaketjuineen tulee noin varovasti arvioiden lähes 700 työtöntä Satakuntaan. Näitä rahastoja ja joustavuutta käyttää niitä erilaisissa tilanteissa tulisikin jatkossa kehittää, mutta nyt keskeinen viesti on, että pitää kasvat-
taa puskureita eikä purkaa.

15.06 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa herra puhemies! Nyt, kun puhutaan satojen miljoonien hallituksen esityksestä, toki olisi ollut hyvä, että vastaava ministeri olisi tätä hiukan eduskunnalle avannut. Ei ole mistään ihan pienestä asiasta kysymys. Ministeri Mattila oli kuitenkin vielä hetki sitten paikalla, ja hänen nimensäkin oli puhujalistassa. Että siinä mie-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

lessä pitäisin tärkeänä, että ministerit edes satojen miljoonien esityksiä avaavat täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämän maksualennuksen myötä työnantajien sivukuluja alennetaan vielä enemmän kuin mitä kikyssä jo sovittiin, ja tämä tulee pitkällä tähtäimellä kalliiksi. Työntekijöiden maksujen alentaminen taas oli huomenlahja hallitukselle, joka oli kovasti lupailut uusia veronalennuksia peitelläkseen kiky-sopimuksessa työnantajilta työntekijöille siirtämiään vastuita. Näin ei tarvinnut tehdä, kun tämä tehtiin äänestyspäätöksen jälkeen.

No, tietysti sopii hyvin hallituksen linjaan tämä päätös, jossa tehdään työttömyysvakuutusmaksujen suuruuden alentamisessa siirto yrityksille samalla tavalla kuten tehtiin kiky-sopimuksessakin. Mutta talouspoliittisestihan tämä on aivan käsittämätön päätös. Korkea-suhdanteen huipulla, jos koska, pitäisi kasvattaa puskureita huonompia päiviä varten, niin että olisi silloin, kun tulee seuraava taantuma — valitettavasti sellainenkin todennäköisesti tulee vastaan — mahdollisuus näistä puskureista huolehtia työttömyyskorvauksista. Vuosina 2014—2016, kun työttömyystilanne oli nykyistä huonompi, itse asiassa nämä puskurit loppuivat ja Työttömyysvakuutusrahaston tase painui miinuksen puolelle. Ja on myös jouduttu korottamaan näitä maksuja taantuman aikana, jotta ollaan pystytty huolehtimaan niistä velvoitteista, mikä myös on nurinkurista suhdannepoliittisesti. Eli nyt tehdään päätös, jossa suhdanteen huipulla ei kerätä sitä taantumaa varten varoja, minkä seurauksena mahdollisesti, kun seuraavan kerran iskee taantuma, joudutaan leikkaamaan ostovoimaa ja yritysten mahdollisuuksia toimia nostamalla taas näitä maksuja. Sen vuoksi en pidä tätä esitystä ollenkaan järkevänä. Siitähän käytiin aika tiukka äänestys ja aika kovan lobbauksen ja painostuksen tuloksena vaikutettiin hallituksen suunnalta, että tällainen esitys saatiin eduskuntaan.

15.09 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää työttömyysvakuutusmaksujen kokonaismäärää alennettavaksi yhteensä 0,8 prosenttiyksikköä jakaen keskimääräisen alennuksen tasan palkansaajien ja työnantajien kesken. Tasapuolisuus on kuitenkin näennäistä. Palkansaajien osalta kysymys on kilpailukyky-sopimuksessa sovitun työeläkemaksun vastaavan suuruisen korotuksen kompensatiosta. Työnantajille taas sekä kiky-sopimuksen eläkemaksun muutos että nyt tehtävä työttömyysvakuutusmaksun muutos menevät samaan suuntaan, eli nettosäästöä palkkakuluissa tulee tuntuvasti.

Markkinoilla, työmarkkinat mukaan lukien, ei tietenkään pelata nollasummapeliä. Työnantajamaksujen alennuksesta hyötyvät palkansaajat joko kasvavan palkankorotusvaran muodossa tai paranevan työllisyyden myötä. Rakennepolitiikan näkökulmasta työn verokiilan kaventaminen on ihan hyvä asia.

Vero- ja maksupolitiikka ei kuitenkaan ole pelkkää rakennepolitiikkaa. Myös finanssipolitiikan viritys on olennainen kysymys. Tässä suhteessa hallituksen esitystä pitäisi harkita uudestaan. Sekä kotimaiset että kansainväliset talousennusteet ennakoivat vielä ensi vuodelle kasvavaa kansantuotetta. Hidastumista odotetaan, mutta pitkän ajan kasvu-uraan nähden ei kuitenkaan ennakoida heikkoa vuotta. Olisi siksi ollut paikallaan jättää liikkumavaraa myöhemmäksi.

Arvoisa puhemies! Työttömyysvakuutusmaksut ovat nimenomaisesti suhdannepuskureita parhaimmillaan. Jos suhdanne heikkenee, maksujen alennus mahdollistaa työvoiman pitämisen palkkalistoilla. Kerätyt puskurit turvaavat sen, että työttömäksi joutuvien toimeentulon perusta on turvattu. Kun järjestelmää nykymuotoon rakennettiin, oltiin Suo-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

nessa ihan ylpeitä siitä, että varaudumme työttömyyssokkeihin. Järjestelmä ei kuitenkaan toimi suunnitellulla tavalla, jos sen peruseriaatteista ei pidetä kiinni. Puskureita pitäisi koota vielä ensi vuonna. Kansainvälisten kauppasotien uhka merkitsee sitä, että talousenusteiden riskit ovat negatiivisia lähivuosina.

Niinpä, arvoisa herra puhemies, pelkään, että tämän esityksen taustalla on pelkkä mielikuvapolitiikka. Valtiontalouden vajetta halutaan piilotella laittamalla veronkevennykset sosiaaliturvarahastoihin, [Puhemies koputtaa] ja tästä olisi kyllä ollut paikallaan kuulla ministerin tarkemmat perustelut, mutta, kuten huomaamme, valitettavasti ministeri Mattila ei halunnut antaa eduskunnalle aikaansa tässä lakiesityksessä.

15.11 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on useissa hyvissä puheenvuoroissa todettu, tämän maan suhdannepolitiikassa ei ole päätä eikä häntää. Tätä on täysin mahdotonta perustella nimenomaan suhdannepoliittisesta näkökulmasta. Silloin kun Suomessa elettiin taantumaa, kiristettiin finanssipolitiikkaa rajusti ja jopa naurettiin niille taivoille, jotka puhuivat elvyttävän suhdannepolitiikan puolesta. Mitä tehdään Suomessa, kun suhdannehuippu tulee ja eletään nousukautta? Silloin löysennetään linjaa ja tehdään käytännössä elvyttävää politiikkaa näiden sosiaaliturvarahastojen avulla sen sijaan, että kerätäisiin puskureita huonon päivän varalle. Ja kyllä katseeni nyt kohdistuu oikeastaan tuonne kokoomuksen suuntaan. Esimerkiksi viime eduskuntavaaleissa käytiin melko paljon perusteellista keskustelua tästä suhdannepolitiikasta ja siitä, minkälaista politiikkaa missäkin suhdanteessa pitäisi tehdä. Joten kysymys kuuluu, onko tämä kokoomuslaistenkin mielestä nyt sitten järkevää rahankäyttöä siinä taloudellisessa tilanteessa, missä Suomi tällä hetkellä elää.

Myöskin yhdyn aikaisempiin puhujiin siinä, että kyllä ministerin myöskin olisi syytä ollut olla paikalla vastaamassa siihen kritiikkiin ja näihin kysymyksiin, jotka tästä nyt nousivat. Eli vain Suomessa tilanteessa, jossa talouskasvun ennustetaan puolittuvan jo ensi vuonna ja siitä eteenpäin, käytetään siis puskureita, keskellä suhdannehuippua, ennen kaikkea työnantajien toiminnan elvyttämiseen tällä tavalla.

15.13 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt jo talousoppineet sanovat, että noususuhdanne alkaa olla pikkuhiljaa loppuillaan. Menemme ehkä tasaiseen maahan, ja sen jälkeen sitten pikkuhiljaa tullaan taas alas, niin kuin nämä talouden ylös—alas-menot menevät. Tässä tilanteessa, missä me tässä maassa nyt olemme — ja niiden asioiden vuoksi, mistä olemme tänäänkin puhuneet, siitä, kuinka on leikattu — ei ole varaa indeksikorotuksiin eikä muihin vastaaviin, ja nyt sitten leikataan työttömyysvakuutusmaksua eikä turvata sitä, että kun se lama sieltä valitettavasti tulee ja varmasti työttömyys tulee sitä myötä lisääntymään, niin meillä olisi varaa, meillä olisi puskuria hoitaa se tilanne. Tällä salilla on vastuu siitä, että ihmiset elävät myös sen laman jälkeen, sitten kun tämä korkeasuhdanne ei enää ole niin kova kuin nyt on. Herra paratkoon, minä toivon, että se säilyisi tällaisena ja kasvaisi, mutta tiedän — niin kuin tiedätte tekin — että näin ei tule olemaan.

Pari sanaa tuosta kikystä. Täytyy sanoa, että minä en vielääkään ymmärrä. Minä en vielääkään ymmärrä, miten Wärtsilän vientiä auttaa se, että Vaasan keskussairaalan röntgenhoitajalta leikataan kesälomakorvaukset. Sitä minä en voi ymmärtää. Enkä minä ymmärrä kyllä sitäkään, miten ABB:n vientiä auttaa se, että eduskunnan virkamiehet tekevät 6 minuuttia pitempää päivää joka päivä. Minä voisin ymmärtää, jos tämä työajan pidennys olisi siellä Wärtsilässä tai jos tämä palkkaleikkaus olisi siellä ABB:llä. Mutta arvatkaa mitä?

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Silloin niitä ei olisi tehty. Se on vuorenvarma asia. On helppo iskeä sellaiseen kohtaan, missä ei protestoida. On helppo iskeä sellaiseen kohtaan, missä on pienipalkkaisia naisia töissä. Kun ei uskalleta sanoa eikä anneta apua, niin käydään taskulla ja viedään rahat. Näin se on.

Kun katson aitiota tuolla oikealla — minusta katsoen oikealla, puhemiehestä katsoen vasemmalla — ministeriaitiota, niin on pakko sanoa, että se kertoo karua kieltään siitä, miten tämä hallitus suhtautuu työttömyyteen ja työttömien ihmisten asioihin ja myöskin niiden ihmisten asioihin, joilla ei mene niin hyvin kuin niillä ihmisillä, jotka istuvat tässä salissa, silloinkin kun sali on täysi.

15.16 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Tässä nähdään, että on monta tapaa tehdä mielikuvituspolitiikkaa. Jos me katsomme tämän esityksen nykytilaa, niin luen suoraan tästä hallituksen esityksen perustelutekstistä: ”Palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksut tilitetään Työllisyysrahastoon, joka vastaa työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavista osuuksista ja etuuksista. Työttömyyskassan osuus kustakin ansioon suhteutetusta päivärahasta on 5,5 prosenttia.” — Siis vain 5,5 prosenttia.

Meillähän Suomessa kansalaisilla on oikeus kuulua mihin yhdistykseen tahansa. Näin ollen on myös perusteltua, että suomalaisilla on oikeus kuulua esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeeseen. Ja tässä kun puhutaan puskureiden kasvattamisesta, niin katseeni menee vähän ay-liikkeen suuntaan, että millä tavalla siellä kasvatetaan puskureita. Tällä hetkellä kymmenen suurimman ay-liikkeen omaisuusmassa on noin miljardi, ellen muista ihan väärin. Miten he ovat hoitaneet asiansa nyt korkeasuhdanteen aikana? Katsoin, että yksityisen työttömyyskassan toimitusjohtajan vuosipalkka on suuruusluokkaa 150 000—160 000, ja kun katson ay-liikkeiden puheenjohtajien vuosipalkkoja ja -palkkioita, niin keskimääräinen palkka on noin 250 000. Vertailun vuoksi: pääministerin palkka on noin 160 000, valtiovarainministerin palkka 146 000, ja mikäli tasavallan presidentti joutuisi maksamaan veroa, niin vastaava summa olisi noin 250 000. Tässä kun nyt puhutaan mielikuvapolitiikasta, on ehkä hyvä katsoa mitalin molemmilta puolilta, että miltäs tämä näyttää.

15.19 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Östman, täytyy tietää, onko kädessä sellainen kolikko, jonka puolet ovat sitten vastaavia toisilleen. Edustaja Östman, ammattiyhdistysliikkeen puheenjohtaja ei ole työttömyyskassan puheenjohtaja. Ihan vertailun vuoksi voitte käydä katsomassa työttömyyskassojen puheenjohtajien palkat verrattuna työttömyyskassan johtajan palkkaan, niin olette ehkä sitten samassa työnkuvassa vertailemassa niitä palkkoja. Että ihan näin toverillisesti sanottuna.

15.19 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Uskon kyllä, että tämä kolikko kestää vertailun. Kaikki nämä verotettavat tulothan ovat julkisesti löydettävissä viimeisestä vahvistetusta verotuksesta.

15.20 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kollegat! Samat edustajat ja samat poliittiset ryhmät, jotka edellisessä työjärjestyksen kohdassa tiukasti vastustivat hallituksen nyt esillä olevia indeksien jäädyttämissäästöjä, jotka ovat siis leikkauksia, aivan kuten edustaja Eestilä rehelliseen tapaansa totesi, nyt moittivat hallitusta siitä, että työttömyysvakuutusmaksua alennetaan liikaa eikä työttömyysvakuutusmaksua korkeampana pi-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

tämällä varauduta tuleviin huonoihin aikoihin, sanovat, että tarvittaisiin tässä mielessä julkiseen talouteen puskureita.

Näinhän se on. Puskureita tarvittaisiin julkiseen talouteen ja puskureita tarvittaisiin myös valtiontalouteen, joka on osa julkista taloutta. Mutta kun te nyt kaipaatte näitä puskureita julkiseen talouteen ja kritisoitte työttömyysvakuutusmaksun liian suurta alentamista, niin te toimitte täysin päinvastoin kuin edellisessä kohdassa. Edellisessä päiväjärjestyksen kohdassa te vastustitte hallituksen esittämiä säästöjä, ja te olette vastustaneet kaikkia hallituksen esittämiä säästöjä käytännöllisesti katsoen. Eli julkiseen talouteen teidän mielestänne ei tarvitse hakea parempaa talouden tilannetta. Julkisen talouden osalta te ette hyväksy mitään säästöjä, vaikka nyt tänäkin vuonna, ja ensi vuonna, jolloin talouden huipputuhdanne ilmeisesti on käsillä, valtio velkaantuu tämänhetkisten arvioiden mukaan muistaakseni noin 1,4 miljardia euroa.

Se, että työttömyysvakuutusmaksua alennetaan, sehän johtuu siitä, että työllisyystilanne tässä maassa on huikeasti parantunut. Kun edellinen hallitus, jota johti kokoomuslainen pääministeri ja jossa demarit ja vasemmistoliitto ja vihreät muun muassa olivat mukana, päätti toimintansa, oli hallituskaudella lisääntynyt työttömien määrä noin sadallatuhannelle. Tämän hallituksen aikana, Sipilän hallituksen, jossa kokoomuslainen Petteri Orpo on valtiovarainministerinä ajamassa vahvasti työn linjaa, on työllisten määrä kasvanut yli sadallatuhannella. Yli satatuhatta ihmistä enemmän on töissä kuin silloin, kun hallitus aloitti. Tämä työllisyyden parantuminen on syy siihen, että työttömyysvakuutusmaksua on voitu alentaa. Se ei ole mitään mielikuvapolitiikkaa. Se on todellista, tapahtunutta kehitystä. Ja tämän hallituksen hedelmät, politiikan hedelmät, myönteiset hedelmät, ne teille kyllä kelpaavat.

En tietystikään sano, että työllisyyden parantuminen tällä hallituskaudella olisi tämän hallituksen ansiota yksistään. Ei tietystikään. Olisi epä-älyllistä väittää, että kaikki työllisyyden parantuminen Suomessa tällä hallituskaudella olisi hallituksen toimien ansiota. Mutta aivan yhtä epä-älyllistä olisi väittää — enkä tiedä, haluaako teistä kukaan sitä väittääkään — ettei hallituksen politiikalla, hallituksen talouspolitiikalla, muun muassa sillä parjatulla kiky-sopimuksella, olisi mitään tekemistä tämän työllisyyden parantumisen kanssa.

Mitä tähän kiky-sopimukseen tulee, niin edustaja Tolppanen oli harvinaisen oikeassa sanoessaan, että kyllä niiltä pienipalkkaisilta naisvaltaisilta aloilta voitiin sitä työaikaa pikasen pidentää mutta ei tämä työajan pidentäminen olisi käynyt — siis tuntuvampi, näin ymmärsin — niille Wärtsilän tai ABB:n duunareille. Juuri tästä on kyse, edustaja Tolppanen. Hallitus alun perin, kun kikyä tehtiin, silloin vähän eri nimellä, esitti kaikille tuntuvampaa työajan pidentämistä, tuntuvampaa työajan pidentämistä. Mutta nimenomaan vahvat ammattiliitot, usein miesvaltaiset, paremmin palkatut ammattiliitot, synkeästi vastustivat työajan pidentämistä sillä, mitä hallitus esitti. Ja lopputuloksena oli sitten se, että kaikkien osalta työaikaa pidennettiin naurettavan vähän ja osana tätä kiky-sopimusta myös julkisen sektorin lomarahoja leikattiin määräaikaaisesti.

Näitä on vaikea selittää sille Vaasan keskussairaalan sairaanhoitajalle, en lainkaan sitä epäile. Mutta kyseessä on kokonaisuus. Kyse on siitä, että hallitus ei alun perin esittänyt mitään lomarahan leikkausta tai että se kohdistettaisiin vain julkisen sektorin työntekijöihin. Hallitus päinvastoin esitti, että työaikaa pidennettäisiin tuntuvammin, mikä olisi merkinnyt sitä, että ansiotasosta nipistämättä olisi saatu lisää työpanosta. Käytännössä se oli ammattiliittojen ja työmarkkinaosapuolien lopullinen neuvottelutulos, että lomarahoja jou-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

duttiin leikkaamaan ja tämä leikkaus kohdistui todellakin vain julkiseen sektoriin — tehtiin tosin määräraikaisena. Jos minä olisin saanut päättää, niin totta kai näitä lomarahoja, jos niitä olisi ollut tarpeen leikata, olisi leikattu aivan kaikilta, myös niiltä Wärtsilän ja ABB:n työntekijöiltä, aivan kaikilta. Ja jos näin olisi tehty, niin myös ne, jotka Suomessa kaikkein suurimpia palkkoja saavat, jotka eivät ole julkisella sektorilla, olisivat tulleet tämän lomarahaleikkauksen kohteeksi toisin kuin nyt tulivat.

Mitä sitten tulee vielä tähän kiky-sopimukseen, niin on käsittämätöntä, että olikohan se viime torstain A-talk-ohjelman yhteydessä, kun esitettiin insertti, jossa sosiaalidemokraattinen kunnallispoliitikko, rekkamiesten luottamusmies sanoi, että duunarin kannalta näin huonoa hallitusta ei ole aikaisemmin ollut. Hetkinen, oliko se edellinen hallitus parempi duunarin kannalta, kun teki satatuhatta työtöntä duunaria lisää? Sen aikana siis tuli satatuhatta työtöntä duunaria lisää ja tämän hallituskauden aikana on tullut toistasataatuhatta työllistä duunaria lisää, joten onko tämä hallitus, jonka aikana työllisyys on parantunut enemmän kuin aikoihin, duunarien kannalta muka huonompi hallitus? Käsittämättömiä väitteitä. — Ja nyt kun puhemieskin kiinnittää huomiota, että puheeni pituus rupeaa jo riittämään, ja kun olen hänen kanssaan samaa mieltä, niin lopetan tähän. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, kutakuinkin samat edustajat ovat pyytäneet vastauspuheenvuoron kuin tässä on järjestyksessä varsinainen lisäpuheenvuoro, ja siitä syystä mennään puhujalistaan. Edustaja Arhimäki, teillä puheenvuoro.

15.27 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowiczin puheessa oli vinhaa perää siinä kohtaa, kun hän sanoi, että eihän tämä työllisyyden parantuminen niinkään ole hallituksen toimien tulosta vaan maailmantalous on vetänyt mukana. Samasta syystä kokoomuksen johtaman hallituksen aikana työllisten määrä pieneni, koska meille niin tärkeä ja vientiteollisuudelle niin tärkeä maailmantalous ei vetänyt, ja samasta syystä, vaikka valtiovarainministeri Katainen sanoi, että finanssikriisi ei tule koskettamaan Suomea — täältä hän, kokoomuksen silloinen puheenjohtaja, valtiovarainministeri Katainen sanoi, että tämä finanssikriisi ei tule osumaan Suomeen niin kipeästi — kaikkein syvin, yli 8 prosentin bkt-pudotus tuli edellisen porvarihallituksen aikana. Mutta kyllä minä ymmärrän sen, että ei se porvarihallituksesta johtunut vaan globaalista finanssikriisistä, ja yhtä lailla ymmärrän sen, että nyt talouden nousu ja työpaikkojen lisääntyminen ennen muuta johtuvat globaalista taloudesta ja Euroopan taloudesta, joiden veto on nyt vetänyt mukanaan Suomen taloutta. Tätä mieltähän ovat myös taloustieteilijät, professorit, ekonomistit, joilta on kysytty. He ovat antaneet tunnustusta myös hallitukselle ja todenneet, että hallitus nyt ei ole onnistunut ainakaan sössimään tätä kansainvälisen talouden vetoa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee kilpailukyky-sopimukseen, tämäkin hallituksen esityshän on jatketta kilpailukyky-sopimukselle. Edustaja Zyskowicz sanoi, että jos hän olisi saanut päättää, kaikkien lomarahoja olisi leikattu. Jos vasemmistoliitto olisi saanut päättää, ja niin kuin vasemmistoliitto muuten täällä äänesti ja toimi, sanoi, että kiky-sopimusta ei pidä tehdä, kenenkään — kenenkään — lomarahoja ei olisi leikattu. Nimittäin miksi lomarahoja julkisella puolella leikataan? Sen vuoksi, että tämä eduskunta hyväksyi maksumuutoksia — maksumuutoksia niin, että työntekijöiden maksuja korotettiin, mitä piti paikata veronalennuksilla, ja vastaavasti työnantajien maksuja alennettiin. Tätä aukkoa kansantaloudes-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

sa piti paikata sillä, että nimenomaan julkisen puolen työntekijöiden lomarahoja leikattiin, koska se vaikuttaa julkiseen talouteen, ja nämä lomarahaleikkaukset otettiin sitten muun muassa kunnilta pois. Eli ne, jotka kannattivat täällä maksujen muutoksia, välillisesti kannattivat myös lomarahaleikkauksia, jotka olivat osa kiky-sopimusta, jonka hallitus ajoi pakkolaeilla uhkaamalla läpi: kiersi ammattiliittojen hallituksia, keskusjärjestöjen hallituksia uhkailemassa, sanomassa, että pakkolait tulevat, jos te ette hyväksy kilpailukyky-sopimuksen leikkauksia. Kilpailukyky-sopimus oli tulonsiirto tavallisilta kovaa työtä tekevil-tä pieni- ja keskituloisilta, pieni- ja keskipalkkaisilta ihmisiltä vientiteollisuudelle, jonka voittoja jaetaan sitten osinkotuloina. Eli ne päiväkodinopettajat, ne sairaanhoitajat, ne poliisit, joilta nyt on leikattu lomarahoja, ovat olleet mukana huolehtimassa siitä, että yritykset voivat jakaa entistä suurempia osinkoja omistajilleen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz rinnasti sen, että edellisessä kohdassa, jossa me vastustimme pienituloisimpien perusturvasta leikkaamista indeksijäädytyksillä, me emme olleet kiinnostuneita valtiontaloudesta mutta nyt olemme kiinnostuneita valtiontaloudesta. Me olemme olleet joka kohdassa kiinnostuneita valtiontaloudesta. Kysymys on arvovalin-noista. Tämä hallitus on tehnyt 1 500 miljoonan euron — 1 500 miljoonan euron — veron-alennukset samaan aikaan, kun perusturvasta on leikattu 300 miljoonaa. Meidän mieles-tämme se on väärä arvovalinta. Kun pääministeri Sipilä puhui talkoista, joihin kaikkien pi-tää osallistua, niin eivät ne isotuloisimmat, hyvätuloisimmat ole osallistuneet talkoisiin. Heille on jaettu veronalennuksia ja samaan aikaan leikattu kaikkein pienituloisimmilta. Me olemme olleet sitä mieltä, että pienituloisimmilta, perusturvaa saavilta, kansaneläkeläisil-tä, työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa saavilta työttömiltä ei pidä leikata, mieluummin vähän säästeliäämmin jaetaan veronalennuksia.

Arvoisa puhemies! Tämä olisi kestävä — sekä sosiaalisesti kestävä että taloudellises-ti kestävä — politiikkaa. Sen sijaan tällä esityksellä hallitus jatkaa sitä suhdanteiden nä-kökulmasta kestäväntä politiikkaa, valtiontalouden kannalta kestäväntä politiikkaa, jossa jo etukäteen syödään tulevien vuosien mahdollisuuksia jakamalla kiky-sopimuksen jälkeen jälleen yrityksille, työnantajille ja niiden omistajille lisää mahdollisuuksia jakaa osinkoja. Tällä maksumuutoksella ei aviteta työntekijöitä, tällä maksumuutoksella ai-noastaan hyvitetään niitä kiky-sopimuksen tekemiä leikkauksia työntekijöiden suhteen. Sen sijaan työnantajille tässä tulee bonusta entisestään kiky-sopimuksen päälle.

Jos on kiinnostunut valtiontaloudesta, jos on kiinnostunut ihmisten kohtuullisesta toi-meentulosta, jos on kiinnostunut siitä, että työllä tulee toimeen, lomalla on varaa tehdä jo-tain perheen kanssa, silloin kannattaa valita niitä puolueita, jotka haluavat pitää kiinni hy-västä taloudenpidosta, ja niitä puolueita, jotka eivät olleet valmiita hyväksymään lomara-haleikkauksia ja kilpailukyky-sopimusta.

15.34 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan työttömyysvakuutusmak-susta, niin on ehkä hyvä kuitenkin muistaa, että työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitetaan pääsääntöisesti ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Kun me tiedämme, mitä tämän halli-tuskauden aikana on tehty, ansiosidonnaista työttömyysturvaa on leikattu rajusti, niin tämä on kenties sille jatkumo. Mutta jos nyt käy niin, että hallitus ei pysty pitämään itse raken-tamiaankaan työpaikkoja, jos vielä sattuu olemaan niin, että maailmantalous heilauttaa pientä Suomea ja meille tulee lama, niin mistä me silloin maksamme edes lyhyet ansiosi-donnaisen ajat?

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

On käsittämätön asia tässä maassa, että ansiosidonnaista leikataan tuolla tavalla ja samanaikaisesti keksitään kaiken maailman aktiivimalleja, jotka leikkaavat ihmisiltä, vaikka he haluaisivat mennä töihin, vaikka heillä olisi ammattitaitoa, vaikka heillä olisi koulutusta, mutta kun työpaikkaa ei omalta paikkakunnalta löydy tai koulutustilaisuuksia ei löydy. Tämä on niin kylmää politiikkaa, että minua palelee jo silloin, kun minä puhun siitä.

Vilpittömästi minun täytyy sanoa, että minä olen todella pahoillani, edustaja Zyskiewicz, että teidän sanaanne ei kuunnella kokoomuksessa. Te puhutte monesti hyviä sanoja, te puhutte monesti viisaita sanoja, kuten esimerkiksi se, että nyt kun leikattiin, niin olisi pitänyt leikata myös yksityiseltä puolelta, olisi pitänyt leikata myös niiltä, joilla on hyvät ansiot, olisi pitänyt leikata muun muassa yritysjohtajilta. Tätä kannatan lämpimästi. Sieltä olisi tullut rahaa, koska siellä on isot palkat.

Minä ymmärrän, että hallitus ottaa köyhiltä sen takia, että köyhiä on paljon, melkein viidennes kansasta on köyhiä. Kun jokaiselta ottaa euron tai 10 euroa, tai oikeastaan, mitä nytten on otettu näissä leikkauksissa, 300 euroa, niin siitä tulee aikamoinen määrä, kun ne lasketaan yhteen. Mutta valitettavasti jossakin vaiheessa käy niin, että kun se hevonen oppii olemaan syömättä, niin se kuolee, jos ei se saa mistään mitään enempää.

Kikystä taas kyllä minun mielestäni me voimme ihan rehellisesti muistaa sen, kuinka siinä kävi. Kikyhän oli pakkolakien seurausta. Olisi ollut huomattavasti kovemmat ajat edessä, jollei kikyä olisi tehty. Siitä huolimatta olen sitä mieltä, että oli todella törkeä veto viedä matalapalkkaisilta aloilta kesälomakorvaukset. Ne olivat rahoja, jotka monelle perheelle mahdollistavat sen yhden ja ainoan yhteisen viikon perheen kanssa — isä, äiti ja lapset tai äiti ja lapset tai isä ja lapset — yksi yhteinen viikko oli taattu, mutta leikkaus vei heiltä sen. Siitä olen todella todella pahoillani.

15.37 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz sanoi omassa puheenvuorossaan, että maksuja alennetaan, koska työllisyystilanne paranee. Tämä oli siis hänen vastauksensa kritiikkiin liittyen näiden päätösten suhdannevaikutuksiin. Tämä linjahan tarkoittaisi sitä, että kun on hyvä suhdannetilanne ja hyvä työllisyystilanne, niin maksuja alennetaan, ja vastaavasti kun suhdannetilanne on heikko, työllisyystilanne huono, niin maksuja joudutaan korottamaan, mikä silloisessa suhdannetilanteessa on mahdollisimman huono ratkaisu. Eli tämäkö on kokoomuksen linja, että nähdään, että tällainen vastasyklinen finanssipolitiikka tältä osin on perusteltua? Tässä, kuten sanoin, ei omasta mielestäni ole päätä eikä häntää.

Todellinen vastaus siihen kysymykseen, miksi nyt päätettiin alentaa maksuja, on se, että Työttömyysvakuutusrahastoa tarvittiin pelastamaan Petteri Orpo, joka jo ennen budjetti-riihtiä oli linjannut, että olisi pitänyt alentaa veroja vielä 300 miljoonan edestä. Mutta linja, jossa jatkuvasti alennetaan verotusta hyvätuloisia suosivalla tavalla samaan aikaan, kun leikataan pienituloisten perusturvaa, kävi muille hallituspuolueille kestävämmäksi, joten saatiin sopivasti siirrettyä vastuu sitten Työttömyysvakuutusrahastolle.

Edustaja Zyskiewicz puhui myöskin tästä työajan pidennyksestä, joka sovittiin kikyn yhteydessä. Haluan nyt huomioda sen, että työaikaahan ei pidennetty ainoastaan julkisella sektorilla: vaikka toteuttamistavat vaihtelivat ajoittain, niin työajan pidennystä tehtiin myös miesvaltaisilla aloilla. Sen sijaan lomarahojen leikkaus tehtiin vain ja ainoastaan julkisella sektorilla, ja juuri siinä hallituksella olisi ollut kaikki mahdollisuudet puuttua tilanteeseen ja estää leikkaus kohdentamalla kunnille raha, minkä ne olisivat tarvinneet leikkauksen perumiseksi.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Lopulta edustaja Zyskowiecilla menivät omassa puheenvuorossaan sekaisin myöskin yleinen finanssipoliittinen linja ja yksittäiset tulonjakoon liittyvät päätökset, mitä tehdään budjettiraamien sisällä. Edellinen hallitus harjoitti kireämpää finanssipolitiikkaa kuin tämä hallitus mutta onnistui siitä huolimatta pitämään huolta perusturvan riittävästä tasosta edes jokseenkin. Tämä hallitus on siis harjoittanut löyhempää finanssipolitiikkaa ja on käyttänyt tätä talouspoliittista liikkumavaraa siihen, että on alennettu veroja hyvätuloisia eniten suosivalla tavalla lähes 2 miljardin edestä samanaikaisesti, kun te pidätte voimassa nämä kaikista pienituloisimpien toimeentuloa leikkaavat leikkauspäätökset.

15.40 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä tässä kokoomus harrastaa jotain ihan omaa taloustiedettään, kun se tekee käänteistä suhdannepolitiikkaa ja kutsuu sitä vastuulliseksi. Siis kaikki asiantuntijat ovat sitä mieltä, että jos me haluamme varmistaa, että suhdanteet olisivat mahdollisimman hyvin hallussa, niin silloin kun on vaikeat ajat, mieluummin pitäisi maksuja alentaa, jotta työllisyys pysyisi yllä vaikeasta ajasta huolimatta, ja silloin kun on hyvät ajat, kasvatetaan puskureita, ja silloin ei ole järkevää alentaa työttömyysvakuutusmaksuja. Hallitus tekee juuri nyt päinvastoin, jostain syystä, ja varmaan se syy on juuri se, mitä edustaja Andersson sanoi: että koska kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo meni lupaamaan lisää veronkevennyksiä suurituloisille ja muut hallituspuolueet eivät siihen suostuneet, niin sitten se otettiin vakuutusmaksuista. Tämä on vastuutonta politiikkaa. Sitten kun tämä yhdistetään siihen hallituksen kokonaiskuvaan, että nyt taloudessa on paremmat ajat: Me kaikki olemme tyytyväisiä, että työllisyys on noussut. Voi olla, että hallitus on tehnyt siihen jotain, [Ben Zyskowiezin välihuuto] ja hallitus on myös voinut auttaa, mutta kansainvälinen taloustilanne on ollut iso veturi siinä. — Ja sen myös edustaja Zyskowiec varmastikin myöntää.

Mutta pitää nyt huomata se, että kun taloustilanne on kerran tällainen, niin mihin se liikkumavara sitten annetaan. Alkaako hallitus panostaa nyt koulutukseen, eriarvoisuuden torjuntaan, pienituloisten aseman parantamiseen, niihin väestöryhmiin, joilta hallitus aivan kohtuuttomasti pari vuotta sitten leikkasi? Ei, hallitus jatkaa korkeakoulujen indeksileikkauksia. Hallitus jatkaa pienituloisten, perusturvalla olevien indeksileikkauksia ja antaa tämän työmarkkinajärjestöjen kanssa sopimansa vakuutusmaksualennuksen kautta suurituloisille lisää veronkevennyksiä.

Onko tämä kokoomuksen mielestä vastuullista politiikkaa, että suurituloisille lisää, kun on hyvä suhdanne? Heillä menee jo hyvin. He, jotka jo työllistyvät, joilla on hyvä työtilanne, tarvitsevat nyt teidän mielestänne veronkevennyksiä ja enemmän tuloja käteen, kun he ovat jo hyvässä työasemassa. Sen sijaan perusturvaa leikataan edelleen, korkeakouluilta leikataan edelleen. Koko tämä puhe siitä, että hallitus muka nyt alkaisi panostaa koulutukseen ja tutkimukseen, on ollut kyllä todella vahvaa sumutusta, koska iso osa koulutuksen leikkauksista on edelleenkin hallituksen politiikassa voimassa. Ja juuri eilen saimme kuulla siitä, mikä huoli amiksissa on, kun nuorilla ei ole opettajia, ei riittävästi lähiopetusta, vaan yhä useampi nuori putoaa täysin pois koulutuksesta ja syrjäytyy sen takia, että tämä hallitus lyhytnäköisesti kautensa alussa leikkasi paljon, aivan keskeisistä hyvinvointipalveluista ja tulevaisuudesta, ja nyt se antaa sitä rahaa rikkaille. Ei mennyt kovin hyvin, edustaja Zyskowiec. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kurvinen, me sovimme äsken, että kun on ainoastaan muutama edustaja täällä keskustelemassa, niin mennään varsi-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

naisten puheenvuorojen käyttöön. Yritin sitä teille näyttää. — Edustaja Tuppurainen, teillä puheenvuoro.

15.43 Tytti Tuppurainen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja edustaja Kurvinen on tervetullut pyytämään puheenvuoroja ja osallistumaan tähän keskusteluun. — Puhemies, ajoitus on politiikassa tärkeää, ja ajoitus on talouspolitiikassa aivan erityisen tärkeää. Yleensä talousoppi lähtee siitä, että kun on myötäsuhdanne, niin silloin kerätään varoja tulevaisuutta varten, varaudutaan tulevaan laskusuhdanteeseen, jotta sitten kun väistämättä kapitalistisessa järjestelmässä ennemmin tai myöhemmin laskusuhdanne tulee, niin sitten voidaan tarvittaessa julkisia varoja käyttää ja elvyttää. Näin tämä yleensä ottaen menee.

Kuuntelin kyllä todella innostuneena edustaja Zyskowiczin puheenvuoroa, jonka hän käytti arvokkaasti tuolta arvokkaalta puhujapaikalta, kun hän kuvaili talouspolitiikkalogiikkaa työttömyysvakuutusmaksujen alentamisen yhteydessä niin, että juuri nyt pitää alentaa, kun työllisyys on parantunut. Tämä on kyllä, edustaja Zyskowicz, aivan vastoin sitä yleistä talousoppia, jonka me olemme jo tuolla kansantalouden peruskursseilla oppineet: tämän keynesiläisajatuksen mukaan juuri noususuhdanteessa pitäisi kerätä niitä puskureita eikä jakaa niitä puskureita, kuten te perustelitte juuri tuossa äsken tekevänne. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Nyt olisi kyllä Petteri Orpolta syytä kuulla, onko tämä se talousoppi, jota kokoomus muuallakin harjoittaa, vai oliko tämä Zyskowiczin yksityisajattelua. Joka tapauksessa mielenkiintoinen linjanveto. Se on myös vastoin sitä eurooppalaista talouspolitiikkaa, jota me yhdessä yritämme tehdä, eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa laatia puskureita kaikkialla muuallakin euroalueen maissa, jotta sitten tarvittaessa voitaisiin yhteisen laman iskiessä elvyttää, jotta jäsenmaissa olisi liikkumavaraa. Nämä indikaattorit nyt voisivat ohjata Suomea pikemminkin hieman finanssipolitiikkaa kiristämään eikä tällä tavalla löysäämään, kuten tässä nyt ollaan tekemässä.

Puhemies! Edustaja Zyskowicz kytki myös erikoisella tavalla yhteen aiemmassa asiakohdassa käsitellyn kansaneläkeindeksien jäädytyksen tämän työttömyysvakuutusmaksujen alentamisen kanssa. Tässä keskustelussa kyllä poltetaan kynttilää molemmista päistä. Nyt olisi kysymys siitä, että kun kasvu on käynnistynyt, niin juuri niiden ihmisten, jotka ovat kovimman taakan tästä talouden tasapainottamisesta joutuneet kantamaan — pienituloiset, köyhät eläkeläiset, työttömyysturvaetuksien varassa elävät — tulisi kuulla, että kasvu kuuluu myös heille. Nyt indeksejä jäädytetään edelleen tulevalle vuodelle, jolloin he jäävät tästä kasvusta paitsi. Tämä on aivan eri sarjan kysymys kuin sitten työttömyysvakuutusmaksujen alentaminen, jossa on kysymyksessä väärä suhdannepolitiikka ja, kuten aiemmin totesin, mielikuvapolitiikka, jolla veronalennukset kätketään, jotta julkisen talouden vajetta voidaan peitellä.

15.45 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee yleiseen finanssipolitiikan viritykseen ja kun täällä on vedottu asiantuntijoihin, niin ymmärtääkseni ainakin laaja enemmistö asiantuntijoiden keskuudessa on katsonut — jos eivät yksituumaisesti — että hallituksen finanssipoliittinen perusviritys on sopiva ja suhdannetilanteeseen oikein asetettu. Te oppositiossa olette erittäin huolissanne näistä julkisen talouden puskureista, mutta te ette ole lainkaan kiinnostuneet valtiontaloudesta, joka on siis osa julkista taloutta, vaan teidän mielestänne se, että parhaimmassa suhdannetilanteessa valtio edelleen ottaa velkaa — ensi vuonna noin 1,5 miljardia euroa — ei ilmeisesti ole mikään ongelma, koska olette vastustamassa käytännössä kaikkia niitä säästöjä, joita hallitus on esittänyt. Tietysti sanotte,

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

että joo joo mutta nämä paikataan sitten Sitran taseesta ja harmaan talouden huikeista tuloista. Se on sellaista höttörahaa, mutta säästöjen vastustaminen on todellista kovaa asiaa.

Edustaja Arhinmäki, sanoin lomarahosta, että jos lomarahoja oli tarpeen leikata, niin sitten olisi pitänyt leikata lomarahoja kaikilta eikä vain julkisen sektorin työntekijöiltä. [Eero Heinäluoma: Oliko tarpeen?] — Oliko lomarahoja tarpeen leikata? Jos hallituksen alkuperäinen tavoite siitä, että puolella tunnilla päivässä olisi pidennetty kaikkien työaikaa, olisi toteutunut, niin lomarahoja ei olisi ollut tarvetta leikata. Mutta tämä työajan pidennys, jossa ansiotaso olisi säilynyt täysin ennallaan mutta työpanosta olisi saatu lisää, sen hän ei ammattiliitoille eikä ilmeisesti myöskään vasemmistopuolueille käynyt.

Mitä sitten muuten tulee kilpailukyky sopimukseen, niin, edustaja Arhinmäki, olette oikealla asialla arvostellessanne sitä siinä suhteessa, että te, vasemmistoliitto, ainoana puolueena vastustitte kilpailukyky sopimusta. Sen sijaan demarit ja vihreät ovat kannattaneet kilpailukyky sopimusta mutta nyt myöhäisheräneinä ovat ruvenneet vaatimaan muutoksia kilpailukyky sopimuksen yhteen elementtiin eli tähän julkisen sektorin lomarahojen määräaikaiseen leikkaukseen. — Herra puhemies, tämä vaatii ehkä vähän pidemmän puheenvuoron. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Herra puhemies! Tulin tänne pönttöön, jotta saan sanottua loppuun tämän asian, joka liittyy kilpailukykyymme. — On totta, että viime vaalikaudella hallitus eli varsinkin alkuvaiheessa olosuhteissa, joissa kansainvälinenkään talous ei voinut niin hyvin, mutta tilanteessa, jossa kansainvälinen talous ja kansainvälinen suhdanne oli jo huomattavan paljon parempi, Suomi ei kuitenkaan pärjännyt. Miksi ei pärjännyt? Koska meillä oli kilpailukykyongelma. Tämän hallituksen ajan ratkaisut, muun muassa kilpailukyky sopimus, ovat merkinneet sitä, että Suomen kilpailukyky — siis hintakilpailukyky suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin — on tuntuvasti parantunut. Joka ei tätä usko, voi katsoa Kauppalehden etusivun käppyrän noin viikon takaa, jossa hyvin selvästi osoitettiin, miten Suomen kilpailukyky on kohentunut. Juuri hallituksen pyrkimys kilpailukykyyn kohentamiseen muun muassa kilpailukyky sopimuksella on keskeinen syy siihen, että meidän kilpailukyky on kohentunut. Tämä kilpailukykyyn kohentuminen tietysti näkyy viennin parantumisena, ja sitä kautta ovat sitten työpaikatkin lisääntyneet, muun muassa sitä kautta. Etla on tässä vaiheessa laskenut, että kilpailukyky sopimuksen ansiosta olisi syntynyt noin 20 000—35 000 uutta työpaikkaa.

Eli tätä tarkoitin, kun sanoin, että miten voi joku duunari mennä televisiokameran eteen ja sanoa, että duunarille ei näin huonoa hallitusta ole aikaisemmin ollut. Siis tämän hallituksen aikana ja myös tämän hallituksen politiikan ansiosta yli 100 000 työtöntä duunaria — käytän duunari-sanaa tässä laajassa merkityksessä — on saanut töitä. No, sen luulisi duunarin kannalta olevan aika tärkeä juttu. — Herra puhemies, ei tässä vaiheessa muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Listapuheenvuorot vielä edustajille Heinäluoma ja Kurvinen, ja sen jälkeen katsotaan, onko aihetta tällaiseen nopeaan, minuutin mittaiseen debatointiin.

15.50 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä suhdannekeskustelu ja tulevaan huonoon aikaan varautuminen ovat paikallaan ja nimenomaan tässä yhteydessä. Edustaja Tuppurainen viittasi tässä Keynesiin ja hyviin suhdanneperiaatteisiin, mutta itse asiassa tämä ajatushan menee vielä kauemmaksi kuin Keynesiin. Tämähän menee sinne Raamattuun, seitsemään lihavaan ja seitsemään laihaan vuoteen. Kautta vuosisatojen on

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

ollut se viisaus, että pitää osata osa hyvien aikojen tuloksesta laittaa sivuun, jotta pärjää huonoina aikoina. Se on selvää, että se sivuun laittaminen vaatii vähän sitten kieltäytymistä, että ei laita kaikkea menoon, mitä tulee.

Ymmärrän niin, että kokoomuksen on erittäin vaikea kieltäytyä mistään veronalennuksesta. Siis kokoomus on rakennettu niin, että ei ole yhtään semmoista veronalennusta, josta kokoomus kokisi, että se tulee huonoon aikaan tai olisi muutoin ei-hyväksyttävä. Ainoan poikkeuksen tässä tekee nykyinen presidentti Sauli Niinistö, joka omana aikanaan Lipposen ykköshallituksen loppuvaiheessa yhden kerran jätti suurituloisimman tuloluokan verotuksen inflaatiotarkistukset puolitettuna voimaan. [Ville Niinistö: Kokoomuslaiset raivos-tui siitä!] — Ja kokoomus oli siitäkin raivoissaan. — Että kyllä siis tällaista on löytynyt kokoomuksesta, mutta ei nykykokoomuksesta tätä linjaa enää löydy.

Kun puhutaan finanssipolitiikan mitoituksista, on selvää, että tämä työttömyysvakuutusmaksuasia ei ole sellainen, joka tätä koko finanssipolitiikan mitoitusta radikaalisti muuttaisi suuntaan tai toiseen. Mutta yhtä selvää on, että siitä ajasta, kun olemme olleet talous- ja rahaliitossa, tosiasiaa me emme ole oppineet tekemään johdonmukaista politiikkaa juuri suhdannemielessä talous- ja rahaliiton jäsenenä. Ne suunnitelmat, joita tehtiin silloin, kun Emu-päätös tehtiin 90-luvun jälkipuoliskolla, eivät ikävä kyllä ole toteutuneet. Se, mikä on positiivista, on, että Lipposen kakkoshallituksen aikana ja Vanhasen ykköshallituksen aikana rakennettiin budjettipuolelle pelitilaa, velkaantumista vähennettiin. Sitäkin kyllä raivoisasti vastustettiin, mutta kiitos sekä Lipposen kakkoshallituksen linjan että sitten Vanhasen ykköshallituksen linjan tehtiin ylijäämäisiä budjetteja ja sitä kautta pystyttiin lyhentämään velkaa ja me olimme kykenevämpiä ottamaan tämän finanssikriisin vastaan.

Mutta muutoin työmarkkinoiden osalta tämä valmentautuminen on epäonnistunut, työeläkevakuutusmaksujen puolelta tätä suhdannemahdollisuutta ei ole käytetty hyväksi, ja työttömyysvakuutusmaksujen puolella se on aivan liian vähäinen. Nyt kun pitäisi olla kykyä olla pidättyväinen ja varautua siihen aivan taatusti edessä olevaan taantumaa, niin ei: kaikki raha pitää laittaa mahdollisimman tehokkaasti jakoon. Joten keskustelu on nyt paikallaan, [Puhemies koputtaa] ja tulen siteeraamaan tätä sitten myöhemmissä puheenvuoroissani tulevien vuosien aikana, kun olemme seuraavassa taantumassa.

15.54 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys on osa ensi vuoden, vuoden 2019, talousarviota, joka kokonaisuutena on erittäin tasapainoinen kokonaisuus. En malta olla mainitsematta, kun täällä on kaikenlaisia syytöksiä heitetty milloin duunarien unohtamisesta ja milloin mistäkin, että kuitenkin budjetissa ollaan myös taloudellisesti vaikeasta vaalikaudesta huolimatta tehty monia ratkaisuja, jotka helpottavat kaikista vaikeimmassa asemassa olevien suomalaisten tilannetta: 80 euroa Kelan alimpiin päivärahoihin, sairauspäivärahaan, kuntoutuspäivärahaan ynnä muihin, tulee ensi vuodelle. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Viime vaalikaudella, kun punavihreä porukka oli hallituksessa, te kyllä korotitte työttömyysturvaa, mutta ilmeisesti muilla Kelan etuuksilla olevat ihmiset eivät ole yhtä arvokkaita, niin että heille ei tarvinnut korottaa. Muun muassa edustajat Arhinmäki ja Niinistö taisivat olla valtioneuvoston jäseniä silloin viime kaudella.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös esitetty sellainen väite keskustelussa, että talouden nousu nyt kuluneella vaalikaudella johtuisi täysin maailmantalouden käännteistä. Maailmantaloudessa on mennyt paremmin tällä vaalikaudella, mutta niin muuten meni viime

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

kaudellakin hyvin: Eurooppa nousi, meidän keskeiset kilpailijamaamme Ruotsi, Saksa pärjäsivät erittäin hyvin, mutta Euroopassa oli taloudellisesti kaksi surkimusta: Kreikka ja Suomi. Nyt se tilanne on muuttunut. Jostakin syystä viime vaalikaudella Suomi ei päässyt kiinni maailmantalouden nousuun, mutta tällä vaalikaudella on päässyt. Sitten tietysti voi pohtia, onko se pelkkää sattumaa vai olisiko Sipilän hallituksen talouspolitiikallakin jotakin tekemistä. Voi ainakin sanoa, ettei se ole ainakaan ollut esteenä. Ehkäpä viime vaalikaudella oli sinipunahallituksen politiikassa jotakin ongelmaa.

Arvoisa puhemies! Haluan ottaa esille myös sen asian, että kyllä talouden parantuminen on tärkein viesti tavallisille suomalaisille, joiden arkeen se tuo vakautta, ja myös opiskelijoille, että heidän ei tarvitse vuosikymmenten päästä maksaa meidän holtittoman ylikulutuksemme laskua valtionvelkana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, aika moni nousi äsken ylös mutta ei painanut vastauspuheenvuoromenettelyyn liittyen V-painiketta. Pyydän nyt vielä kertaalleen edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.56 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten edustaja Kurvinen totesi, olin viime kaudella valtioneuvoston jäsen. Silloin valtioneuvosto teki suuremmat sopeutukset kuin nykyinen hallitus. Samaan aikaan köyhyys väheni, tuloerot kapenivat, perusturvaan tehtiin jo hallituskauden alussa [Antti Kurvinen: Työttömyysturvaan!] — perusturvaan — 400 miljoonan euron korotus. Mitä tämä hallitus on tehnyt, kun talouden tilanne on parantunut? Se on tehnyt 300 miljoonan euron leikkauksen. 400 miljoonaa euroa lisää vastaan 300 miljoonaa euroa leikkausta. Kyllä minä olen ylpeä siitä, että me vähensimme köyhyyttä ja paransimme perusturvaa. Tämä hallitus on leikannut.

Ymmärrän, että edustaja Kurvinen ei ollut edellisessä keskustelussa paikalla. Onhan se nolo tilanne keskustapuolueelle, joka vielä ennen vaaleja lupasi, että perusturvasta ei leikata, alkioalaisittain köyhiä ei unohdeta. Ja mitä se on tehnyt: valtavat leikkaukset perusturvaan.

15.57 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tapana mennä historiankirjoitukseen usein silloin, kun ei löydy oikein riittäviä perusteita ajankohdaisen oman politiikan selittämiseen. Mutta historian osuus ei, vaikka sitä kuinka pyörittää, mitenkään poista sitä, että meillä on arvioitavana nyt ensi vuoden budjettiesitys. Ja aika moni kansalainen kysyy, miten taloudellisen kasvun keskellä, hyvinvoinnin lisääntyessä, monilta suomalaisilta hallitus leikkaa perusturvaa.

Tämä on nykymuotoisen perustuslain aikana, ehkä pidemmältäkin ajalta, ensimmäinen hallitus, joka leikkaa perusturvaa. Ei edes Esko Ahon hallitus tehnyt tätä. Onhan tämä vaikea selitettävä. En tiedä, onko se vaikea selitettävä keskustan tupailloissa, mutta ainakaan Hakaniemen torilla tätä ei pysty selittämään, että mistä johtuu, että nyt leikataan perusturvaa, kun talouteen tulee rahaa. Ja tästä keskusta on synkässä vastuussa budjetin [Puhemies koputtaa] muodossa.

15.58 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näkisin kyllä niin, että nyt pitää miettiä pitemmän aikavälin kokonaisuutta, miten me pidämme huolta siitä,

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

että suomalaiset pysyvät yhdessä veneessä tulevaisuudessa ja että me emme leikkaa niistä asioista, jotka rakentavat meidän nuorillemme tulevaisuutta, ja että mietimme suhdannepolitiikkaa sillä tavalla, että se ei eriarvoista eri sukupuolia ja jätä pienituloisia syrjään. Tästä näkökulmasta, vaikka hallitus on selvästi onnistunut kustannuskilpailukykykysymyksessä, se on totta, se on tehnyt sen sellaisella tavalla, joka on ollut aika julma niille, jotka eivät ole siihen päässeet nyt mukaan. Eli koulutuksesta on leikattu paljon, perusturvaa on leikattu jatkuvasti ja edelleen jatketaan perusturvan leikkaamista, vaikka suhdannetilanne on parantunut. Sitten jatketaan suhdannepolitiikkaa tällaisella käänteisellä tavalla, että suurituloisille edelleen kevennetään verotusta tai annetaan vakuutusmaksualennus tilanteessa, jossa pienituloisille ei anneta edes sitä, että heidän tulotasonsa säilyisi samana. Onhan tämä nyt todella vahvasti epäoikeudenmukaista. Se, että on puututtu kustannuskilpailukykyvajeeseen, ei korjaa sitä, että se on tehty äärimmäisen epäoikeudenmukaisella tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, äsken myöntämäkseni aikaikkunassa vastauspuheenvuoron pyysivät vielä edustaja Andersson ja edustaja Viitanen. Nämä myönnän, sitten siirrytään listalla eteenpäin.

16.00 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamatta vastausta kysymykseen oppositio on tässä yrittänyt saada vastauksia hallitukselta siitä, miksi on perusteltua alentaa näitä maksuja suhdannehuipussa, kun se todennäköisesti johtaa siihen, että niitä joudutaan korottamaan taantumassa.

Oikeastaan tämä kysymys liittyy edustaja Kurvisen esittämään kysymykseen siitä, miksi Suomi ei päässyt yhtä nopeasti mukaan tähän maailmantalouden kasvuun kuin monet muut maat Euroopassa. Oma näkemykseni on se, että edellisellä vaalikaudella hyvin todennäköisesti tehtiin liian kireää finanssipolitiikkaa. Eli se yleinen finanssipoliittinen viritys silloin oli ylikireä suhteessa siihen, mitä olisi taantumassa tarvittu.

Kuten edustaja Arhinmäki totesi, tämä hallitushan sopeuttaa vähemmän kuin edellinen hallitus. Eli nyt, kun nousu on alkanut, löyhenetään tätä finanssipoliittista otetta, käytetään lähes 2 miljardia hyvätuloisia suosiviin veronkevennyksiin, ja silloin kun rahaa käytetään hyvätuloihin, niin se ei varsinkaan [Puhemies koputtaa] ole suhdannepoliittisesti perusteltua, ja samanaikaisesti jatketaan koulutus- ja perusturvaleikkauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro tässä debatissa, edustaja Viitanen.

16.01 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan oikeutetusti tuossa äsken edustaja Heinäluoma kyseli, että liekö sitten keskustan tupailloissa helppo selittää näitä perusturvan leikkauksia, jotka ovat täysin historiallisia keskustan ollessa pääministeripuolue. Minä vastaan, että kyllä ilmeisesti siellä kuitenkin on hieman vaikeaa, nimittäin tupailloissahan keskusta puhuu täysin toisinpäin. Olen todella monta viikonloppua ihmetellyt monia puhereferaatteja, joita tulee keskustan edustajilta ja joissa kannetaan aitoa huolta siitä, että nyt tarvitsemme toimenpiteitä köyhyyden, eriarvoisuuden torjumiseksi, tarvitsemme vahvoja toimenpiteitä eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi. Niistähän siellä tupailloissa puhutaan. Sitten kun tullaan tänne ja sormi menee napille, kun ruvetaan painelemaan, niin silloin painetaan nappia leikkauksen puolesta.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Edustaja Kurvinen, me juuri hetki sitten puhuimme tässä salissa siitä, että täällä leikataan muun muassa eläkkeitä. [Eero Heinäluoma: Rintamaveteraaneilta!] Me puhuimme siitä, että täällä leikataan muun muassa rintamalisiä. Me puhuimme siitä, että täällä heikoimmalta otetaan. Tästä me puhuimme juuri äsken, ja tupailloissa te puhutte täysin toista, ja sitten sormi napilla tekee täysin toisin. [Keskustan ryhmästä: Tule tupailtaan!]

16.02 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Palautan nyt vielä keskustelun käsiteltävänä olevaan aiheeseen eli näiden työttömyysturvavakuutusmaksujen alentamiseen. Tämän keskustelun perusteella on siis tullut selväksi, että kokoomuslainen finanssipoliittinen linja on sitä, että hyvinä aikoina tyhjennetään työttömyysturvarahastojen puskureita, mikä sitten johtaa tilanteeseen, niin kuin me Suomessakin olemme nähneet, että vaikeassa taloustilanteessa, taantumassa, joudutaan pakon edestä näitä maksuja korottamaan, vaikka tämä on suhdannepoliittisesti juuri päinvastaista politiikkaa kuin mitä pitäisi harjoittaa.

Edustaja Zyskowicz tässä puhui yleisestä finanssipoliittisesta virityksestä, ja se on totta, että yleisestä virityksestä ei ole ollut niin kovin suurta erimielisyyttä tämän vaalikauden aikana. Tosin monet asiantuntijat nyt sanovat, että olisi myöskin perusteltua harjoittaa kireämpää finanssipoliitiikkaa kuin mitä hallitus tekee. Sen sijaan suurta erimielisyyttä on ollut siitä, miten hallitus käyttää tätä talouspoliittista liikkumavaraa, kun hallitus siis on asettanut nämä mittavat hyvätuloisia suosivat veronkevennykset, jotka eivät ole perusteltuja ostovoiman näkökulmasta, Suomelle elintärkeiden tulevaisuusinvestointien ja pienituloisten toimeentulosta huolehtimisen edelle. Tämä on ollut se talouspolitiikan iso linja tämän hallituskauden aikana.

Totean nyt vielä edustaja Kurviselle, joka selvästi ei ehtinyt mukaan tähän äsken käytyyn keskusteluun pienituloisten toimeentulosta, että indeksijäädystysten kautta tämä hallitus, puhtaasti indeksijäädystysten kautta, on leikannut 300 miljoonan edestä kaikista pienituloisimmilta suomalaisilta. [Eero Heinäluoma: Ei ihan pieni summa!] Siihen päälle tulee vielä opintotukeen tehty yli 100 miljoonan leikkaus, siihen päälle tulee aktiivimalli, siihen päälle tulevat ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tehdyt leikkaukset, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset, lääkeomavastuiden korotukset. Ja kun tätä kokonaisuutta katsoo, niin se, että te puolustaudutte päätöksellä, joka kustantaa hallitukselle 30 miljoonaa, ei kyllä tätä isoa kuvaa miksikään muuta. Lähinnä se kuulostaa erittäin, sanoisin nytten, kiusalliselta yritykseltä spinnata tätä isoa kuvaa jotenkin keskustalle edullisempaan suuntaan tekemällä tämmöisen silmänkääntötempun, mutta luvut puhuvat kyllä selvää kieltä tältä osin.

16.05 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan leikannut yhteensä yli puoli miljardia euroa pienituloisten perusturvasta ja sosiaaliturvasta, ja monille nämä kertautuvat monta kautta. Voi olla keliakia- ja diabeteskorvausten leikkaus, erilaiset terveydenhuollon maksujen korotukset ja sitten pienituloisen perusturvan heikentäminen. Pienituloisille eläkeläisille nämä leikkaukset ovat olleet aika kovia. Se, että hallitus nyt näkee, että tässä suhdannetilanteessa oikea paikka on laittaa edelleenkin satoja miljoonia euroja nyt tämän vakuutusmaksun alentamisen kautta suurituloisten veronkevennyksiin, on yksinkertaisesti erittäin huonoa suhdannepoliitiikkaa ja unohtaa ne ihmisryhmät, joilta hallitus on nyt jo paljon leikannut. Heidän tilannettaan ei tässäkään tilanteessa olla valmiita parantamaan, vaan perusturvan leikkaukset jatkuvat. Se on todella kova arvovalinta ja kova politiikkaa hallitukselta.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Nyt kun tässä on käyty läpi tätä viimeisten kahden vaalikauden tilannetta, itsekin olen sitä mieltä, että viime hallituskaudella finanssipolitiikan yleisviritys oli ehkä vähän liian kireä siihen, että Suomi olisi päässyt maailmantalouden nousuun mukaan. Merkittävästi esimerkiksi rakennusalaalla kasvu alkoi siinä vaiheessa, kun Stubbin hallituksen aikana alettiin tehdä isoja elvytyspaketteja myös rakentamisessa, ja rakentamisen nousu alkoi tämän hallituskauden alussa ja Stubbin hallituksen lopussa siinä vaiheessa, kun tämä alkoi iskeä voimaan. Että siinä varmasti hallitus teki asian, joka vauhditti kasvua, mutta sitä ennen yleisfinanssipoliittinen viritys oli ehkä hieman liian kireä. Olisi pitänyt tehdä enemmän pitkän aikavälin rakenneuudistuksia, mutta jouduttiin tekemään lyhyen aikavälin leikkauksia — ja sekin oli kokoomuksen valinta. Tehtiin kireää finanssipolitiikkaa silloin, kun oltiin suhdannekuopassa. Nyt ollaan nousemassa parempaan suhdannetilanteeseen, ja mitä tekee kokoomus? Harrastaa löysää suhdannepolitiikkaa erityisesti suhteessa suurituloisten verotukseen. Te teette täysin vastoin kuin mitä asiantuntijat yleisesti neuvovat, mitä pitäisi tehdä.

Jos nyt miettii kiky-sopimuksen vaikutuksia, niin itsekin olen sitä mieltä jälkikatsannossa, että Suomen kustannuskilpailukyky on parantunut suhteessa verrokkimaihin, ja sillä on ollut yllättävän suuri merkitys meidän vientiteollisuudelle, ja se on varmasti auttanut meidän talouskasvua. Mutta siinä itse asiassa suurempi vaikutus on ollut sillä, että monet kilpailijamaat nostivat aika paljon palkkatasoa — Saksa, Ruotsi — ja sieltä tuli suhteellisestikin sitä asemaa. Että meidän palkkamallit ja tämä kilpailukykyyn parantaminen siinä auttoivat. Mutta kiky-sopimuksen selkeä murentava vaikutus oli se, minkä kerron, kun pääsen puhujakorokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Kiky-sopimuksen murentava vaikutus, kun siinä leikattiin juuri tietyiltä väestöryhmiltä ja tietyiltä ammattiryhmiltä epäoikeudenmukaisesti, oli sen työyhteisön moraalia ja työkykyä heikentävä vaikutus, mitä siitä tuli julkisiin, pienipalkkaisiin, naisvaltaisiin aloihin. Lukuisat opettajat ja hoitajat ovat minulle kertoneet, kun olen kiertänyt Suomen päiväkoteja ja kouluja ja terveyskeskuksia, että se oli raskas kantaa sen päälle, että jo koettiin, että on valmiiksikin todella kova työtaakka, liian vähän käsiä hoitamassa terveydenhuollossa potilaita tai opettamassa oppilaita kouluissa. Sen päälle tuli tämä, että teiltä leikataan vähän enemmän vielä kuin muilta, ja se ei ollut oikein, edustaja Zyskowicz.

Jos tämä olisi haluttu tehdä suhdannepoliittisesti fiksusti, olisi kannattanut toteuttaa fiskaalinen devalvaatio, jossa olisi juuri vain toteutettu ne vakuutusmaksualennukset, mitä nytkin toteutettiin, ja myöhemmin kerätty ne veroina takaisin, kun suhdanne on hyvässä kunnossa, niin kuin se nyt on. Mitä nyt tehdään? Nyt jatketaan vakuutusmaksujen alentamista tilanteessa, jossa suhdanne on hyvässä kunnossa. Eli hallitus on useassa kohdassa tehnyt ratkaisuja, joissa aina unohtuvat ne pienituloiset, heikommassa asemassa olevat ihmiset, niin että heidän tilannettaan ei kohdennetusti paranneta missään vaiheessa.

Tämä talouspolitiikan yleisviritys tuntuu siinä valossa erityisen epäoikeudenmukaiselta, että näihin samoihin ammatteihin ovat kohdistuneet isot koulutusleikkaukset sitten siellä julkisen talouden säästöjen puolella. Se ei vain ole oikein, että meidän amiksen opettajat ovat nyt uupumassa siihen, että opettajilla on ihan liian vähän aikaa lähiopetukseen oppilaiden kanssa. Juuri siellä amiksissa paras opetus on se, että opettajilla on aikaa ja kykyä ja voimaa ja myös mahdollisuuksia tunnistaa ne nuoret, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksesta sivuun kokonaan, ja se työ nyt vaikeutuu. Se hinta on tosi kova, jos meille tulee tuhansia nuoria lisää, jotka jäävät vaille toisen asteen loppututkintoa. Tämä on se hallituksen

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

talouspolitiikan suurin moka. Sen hintaa maksetaan vuosikymmeniä tästä eteenpäin eriarvoistuvana koulutuksena opintotuen leikkausten ja koulutuksen leikkausten kautta ja eriarvoistumisena niin, että niillä, jotka eivät nyt päässeet työllisyyden kyytiin mukaan — joka on kieltämättä parantunut, ja se on niille hyvä, jotka pääsivät — ja jotka jäävät sinne perusturvalle, on entistäkin vaikeampaa. Tämä eriarvoistuminen on aika kova hinta siitä, että yksi hallitus harrasti hyvin epäoikeudenmukaisesti suhdannepolitiikkaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän asiakohtaan varattu tunnin aikaraja on jo ylitetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.10.

Keskustelua jatkettiin kello 17.11.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.11 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän käsittelyssä olevan hallituksen esityksen ehkä suurin ja keskeisin linjaus on se, että sisäministerin tekemän linjauksen mukaisesti Kriisinhallintakeskus siirtyy Kuopiosta Pelastusopiston yhteydestä Helsinkiin.

Arvoisa puhemies! Tämä ratkaisu on jälleen esimerkki siitä, miten Suomi valtionhallinnon järjestämisessä kulkee valitettavasti ihan eri suuntaan kuin mitä muuten eurooppalainen ja pohjoismainen linja on. Me pyrimme entistä enemmän keskittämään ja laittamaan yhteen paikkaan kaikkia valtionhallinnon yksiköitä. Toimipisteitä myös karsitaan maantieteellisesti, ja valtakunnallisia tehtäviä hoitavat valtionhallinnon yksiköt eivät tunnu sopivan minnekään muualle kuin pääkaupunkiseudulle.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Ongelma Suomen tavassa järjestää meidän hallintoamme on se, että käytännössä yksittäiset ministerit ja ministeriöt käyttävät täydellistä valtaa määrittää itse ilman koko hallituksen linjauksia sen, minne valtion palvelut, työpaikat ja virastot perustetaan ja mistä päin Suomea niitä lakkautetaan. Valitettavasti aina, kun täytyy saada säästöjä aikaan, jokaisessa eri valtiohallinnon siilossa — on sitten kysymys sisäministeriöstä tai oikeusministeriöstä ynnä muuta, ynnä muuta — ainut ratkaisuvaihtoehto, mitä hallinto tarjoaa, on toimipisteitten vähentäminen ja keskittäminen yhteen isoon yksikköön, jossa jopa toimitilakustannukset saattavat nousta ja jossa säästöt saatetaan aika nopeasti syödä pois. Valitettavasti joissakin ministeriöissä tätä tehdään myös sumeilemattomasti, ilmeisesti hyvin ideologisin perustein. Tällä hetkellä näyttää siltä, että virkamiesten mielestä ei edes maakuntien keskuskaupungeissa, ei edes maakuntayliopistoja omaavissa keskuskaupungeissa, ole mahdollista pitää mitään koko valtakuntaa palvelevia tehtäviä, puhumattakaan pienemmistä kaupungeista, niin sanotuista seutukaupungeista. Tässä ei kysymys ole siitä, että osaaamista ei olisi tarjolla. Jos me katsomme tuonne länteen, lahden toiselle puolelle: Ruotsissa valtion palveluja ja työpaikkoja hajautetaan eri puolille kuningaskuntaa. Ja meillä täällä tasavallassa putkinäköisesti keskitetään eikä mitään muita vaihtoehtoja kuin pääkaupunkiseutua todellisuudessa edes harkita. Itse asiassa Ruotsi pyrkii lähivuosina jopa tuhansia työpaikkoja alueellistamaan pitkin laajaa maata.

Arvoisa puhemies! Malliesimerkki tästä valtionhallinnon keskittämisestä on viimeisin oikeusministerin linjaus siitä, että uusi tuomioistuinvirasto sijoitetaan Vantaalle. Meillä on ympäri Suomen hovioikeuksia, meillä on useita oikeustieteellisiä tiedekuntia, ja mielestäni esimerkiksi Rovaniemi tai Vaasa olisivat olleet oikein hyviä sijaintipaikkoja uudelle tuomioistuinvirastolle. Vaasaa olisi puoltanut kieli ja Rovaniemeä iso oikeustieteellinen tiedekunta.

Aivan oma lukunsa on tämä tänään käsitellyssä oleva Kriisinhallintakeskuksen siirtäminen Kuopista Helsinkiin. Sisäministeriö muutti jostakin syystä puolen vuoden aikana täysin kantansa aikaisemmasta linjauksesta. Tämä ei ole kovin johdonmukaista hallintoa. Katson, että jatkossa — tulevalla, ensi vaalikaudella — pitää valtionhallinnon virastojen sijaintipaikoista päättää koko valtioneuvoston kesken. Tämäkin käsitellyssä oleva muutos, se, että Kriisinhallintakeskus ollaan siirtämässä Kuopiosta Helsinkiin, on tehty vain sisäministeriön sisäisesti.

Kysymys ei ole pelkästään siitä, missä jokin virasto toimii, vaan kyse on myös ihmisten palveluista, koko maan tasoisesta kehittämisestä ja päätösten kerrannaisvaikutuksista sekä kaupunkien ja kuntien verotuloista. Tähän asti digitalisaatiota on perusteltu lähinnä sillä, että voidaan lakkauttaa ja keskittää yksittäisiä yksiköitä, harventaa yksiköitä ja keskittää niitä yksittäisiin paikkoihin. Mielestäni tässä pitäisi edetä aivan toiseen suuntaan, ja kun meillä on käytännössä mahdollisuus jo tällä hetkellä lähes jokaisessa suomalaisessa kylässä ja kunnassa olla tehokkaitten internetyhteyksien päässä, niin olisi mahdollista harjoittaa hallintoa vaikkapa sieltä järvenrannalta tai vaaran- tai tunturinlaelta. Ja olenkin samaa mieltä kuin keskustan hallintovaliokuntaryhmä oli jo vuonna 2016, että kun valtio rekrytoi uusia työntekijöitä ministeriöihin ja muihin asiantuntijatehtäviin, näille työntekijöille täytyisi antaa vapaus valita oma sijoituspaikkakuntansa. Pitäisi olla mahdollisuus aina, kun uusi rekrytointi tehdään, siihen, että henkilö saisi itse päättää, mistä hän työtä tekee. Se on aivan mahdollinen visio nykyisillä digitaalisilla mahdollisuuksilla.

Arvoisa puhemies! Ihminen on tuottavimmillaan sellaisessa ympäristössä, jonka hän kokee omakseen, ja kaikki ihmiset eivät — vaikka joskus voisi kuvitella Twitterin eliittikes-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

kustelusta toisin — halua pakkautua suurimpiin kaupunkeihin. Miksi me emme anna valinnanvapautta, valinnanmahdollisuutta valtion virkamiehille ja työntekijöille? Tämä voisi alentaa myös toimitilakustannuksia.

16.17 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ensinnäkin edustaja Kurvista erinomaisen hyvästä ja kauas katsovasta puheenvuorosta alueellistamisen ja koko Suomen kehittämisen suhteen. Juuri noin tulee toimia noiden yleisten periaatteiden mukaan, mitä edustaja Kurvinen tuossa edellä eduskunnan pöytäkirjaan kirjasi. Oma puheenvuoroni on kokonaisuuteen nähden oikeastaan aika kriittinen ottaen huomioon koko Kriisinhallintakeskus-kysymyksen.

Arvoisa puhemies! Ihan johdantona tähän kokonaisuuteen haluan todeta, että diktaattori Josif Stalinilla oli kovin merkillinen oikeuspoliittinen linja, joka ei ainakaan länsimaiseen oikeusajatteluun sovi: ”Kun syyllinen tiedetään, niin rikos kyllä keksitään.” [Eero Heinäluoma: Todisteetkin löytyy!] — Todisteetkin löytyvät siihen, ja syyllinen löytyy samalla. — Tämän saman asian voisi kyllä ottaa myös tähän Kriisinhallintakeskus-näkökulmaan mukaan. Ministeri Mykkäsellä näyttää olevan tässä kysymyksessä hyvin samankaltainen ajattelutapa, eli kun keskittäminen Helsinkiin on asetettu tavoitteeksi, niin perustelutkin kyllä löytyvät. Luin tuossa hyvin tarkkaan tuon selvityksen, jossa katsotaan, millä perusteilla nimenomaan Helsinki ja pääkaupunkiseutu ovat Kriisinhallintakeskukselle paras paikka. Olihan siinä kyllä mielenkiintoista luettavaa: ministeriöt ovat lähellä, kansalaisjärjestöt ovat lähellä, hyvin monet toimijat ovat lähellä, ja onhan täältä pikkasen lyhyempi matka Eurooppaankin, jos näin lähdetään ajattelemaan tätä asiaa, saavutettavuus voi olla heikompi muualta. Ovatko ne todellisia perusteita, sitä tänä päivänä ihan oikeasti on pakko kysyä. Mielestäni eivät.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriöhän tiedotti huhtikuun 6. päivänä tänä vuonna, että nimenomaan ministeri Mykkänen on päättänyt siirtää Pelastusopiston yhteydessä toimivan Kriisinhallintakeskuksen Kuopiosta pääkaupunkiseudulle. Tuota päätöstä edelsi Kriisinhallintakeskuksen asemaa ja tehtäviä tarkastelleen selvitystyöryhmän selvitys, joka julkaistiin edellisenä vuonna toukokuun lopussa. Silloinen sisäministeri Paula Risikko ja sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nerg ilmoittivat toukokuussa 2017, että Kriisinhallintakeskus säilyy ja sitä kehitetään Kuopiossa verkostomaisesti johdetuksi ja toimivaksi ei-paikkasidonnaisena toimintana. Sisäministeri Risikon ilmoituksen jälkeen ei ole tullut mitään uutta siirtoa puoltavaa tietoa ilmi. Pohjois-Savon liitto ja Kuopion kaupunki esittivät omassa kannanotossaan perusteluja, jotka osoittivat selvitystyön loppuraportin tietoja ja johtopäätöksiä vähintään kiistanalaisiksi. 6.4.2018 tiedotetun päätöksen valmistelu näyttäytyi asenteellisena, puutteellisena ja hyvän hallintotavan vastaisena. Sisäministeriö ei vienyt asiaa alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyyn ennen kuin ministeriö tiedotti sisäministerin jo tehneen päätöksen. Sisäministeri Mykkäsen toiminta näyttäytyy myös luottamuksensuojan näkökulmasta hyvän hallintotavan vastaisena, sillä edellinen sisäministeri Risikko oli jo ilmoittanut Kriisinhallintakeskuksen säilyvän Kuopiossa eikä tämän päätöksen muuttamiselle ollut tullut uusia perusteita eikä asian uudelleen arvioinnista ollut tiedotettu.

Ihmetystä herättää myös se, mitä ministeri Mykkäselä on esitetty virkavastuulla heti hänen alkaneella virkakaudellaan, kun hän on päätenyt täysin toiseen ratkaisuun kuin edeltäjänsä ministeri Risikko, joka päättyi virkavastuulla ja virkamiesesittelyn pohjalta säilyttävään ja kehittävään ratkaisuun. Ennen tiedotettua päätöstä sisäministeriö ei myöskään

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

kuullut asianomaisia paikkakuntia ja Kriisinhallintakeskuksen henkilöstöä, joiden enemmistö haluaa jatkaa toimintaa Kuopiossa. Sisäministeriön tiedotteessa Kriisinhallintakeskuksen siirtopäätös yhdistettiin Helsingin Pelastuskoulun alaisuudessa olleen koulutuksen keskittämiseen Kuopion Pelastusopistoon. Tällä asialla ei kuitenkaan ole mitään tosiasiallista yhteyttä Kriisinhallintakeskukseen, vaan koulutuksen keskittäminen Kuopioon johdetaan maakuntaudistuksesta, jonka myötä koulutus Helsingin pelastusopistossa päättyy joka tapauksessa. Asioiden kytkeminen toisiinsa sisäministeriön tiedottamisessa oli harhaanjohtavaa. Ministeriön sijoittamisselvitys oli tehty painotuksiltaan niin, että Helsinki näyttää Kuopiota houkuttelevampana ratkaisuna. Tähän myös alueellistamisen koordinaatioryhmä kiinnitti huomiota päätöksessään. Tähän houkuttelevuuteen: kun kysytään vaikka pariltakymmeneltä Kuopiossa tai kahdeltasadalta Helsingissä, että kummassako paikassa haluat toimia, niin tilastosta saadaan juuri sen näköinen kuin halutaan.

Arvoisa puhemies! Vasta sisäministeriön jo tehdyn ja tiedotetun Kriisinhallintakeskuksen siirtopäätöksen jälkeen eli 6.4.2018 ministeriö pyysi alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunnon ja teki sitten sijoittamisselvityksen. Sijoittamisselvitys näyttää kyseenalaisena, kun siirtopäätöksestä oli jo tiedotettu. Alueellistamisen koordinaatioryhmä antoi yksimielisesti lausuntonsa 29.6., jossa se edellytti, että ministeriön tulisi ennen toimivaltaansa kuuluvan asian ratkaisua harkita tarvetta siirtää kyseinen asia valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi. Alueellistamisen koordinaatioryhmä totesi seuraavaa: ”Alueellistamislain tavoitteena on kaikkia hallinnonaloja koskeva yhtenäinen käytäntö ja kansanvaltainen päätöksenteko. Alueellistamislain tavoitteiden toteuttamisen kannalta käsiteltävinä olevilla sijoittamisratkaisilla on periaatteellinen ja laajakantoinen merkitys.”

Huolimatta alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunnossaan vahvasti edellyttämää harkinnasta viedä päätös valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi teki sisäministeriö sisäministeri Kai Mykkäsen ja kansliapäällikkö Ilkka Salmen allekirjoittamana päätöksen siirtää Kriisinhallintakeskuksen sijaintipaikka Kuopiosta Helsinkiin. Päätös on tehty 5.7.2018, mutta siitä tiedotettiin vasta 6.7.2018. Sisäministeri Mykkäsen lopullinen päätös on tehty hyvin lyhyessä ajassa alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyn jälkeen, jolloin perusteelliselle ja huolelliselle arvioinnille ei ole annettu sisäministeriössä suurta painoarvoa. Toiminta ei ole ollut hyvän hallintotavan mukaista.

Kokonaisuutena Kriisinhallintakeskuksen sijoittumista koskeva päätöksentekoprosessi näyttää hyvän hallintotavan näkökulmasta kyseenalaisena. Sisäministeriö teki päätöksen siirrosta ja tiedotti päätöksestä, mutta vei asian alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyyn vasta tämän jälkeen. Lopuksi, arvoisa puhemies, sisäministeriö ei vienyt päätöstä valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi huolimatta alueellistamisen koordinaatioryhmän antamasta lausunnosta ja siinä esitetystä vahvasta signaalista päätöksen periaatteellisesta ja laajakantoisesta merkityksestä sekä alueellistamislain tavoitteena olevasta kansanvaltaisesta päätöksenteosta.

Arvoisa puhemies! Tämänkin perusteella katson edelleen, että tämä siirtopäätös on erinomaisen selkeä keskittämispäätös ja perusteet on haettu sillä perusteella, että tämä Kriisinhallintakeskus-kokonaisuus halutaan siirtää Kuopiosta Helsinkiin. Kyseessä ei ole Kuopion kaupungin näkökulmasta mikään dramaattinen asia, mutta tämä on hyvin pitkälti myös periaatteellinen kysymys. Kun alueellistamiseen liittyvät omat seikat, omat asiat, myös Pelastusopiston synergiahyödyt ovat varmasti sellaisia, että ne osaltaan tukevat Kriisinhallintakeskusta, vaikka ne on sitten tässä selvityksessä haluttu kyllä nonsaleerata.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Olen, arvoisa puhemies, tähän asiaan liittyen myös tehnyt kantelun oikeuskanslerille ja pyytänyt häntä selvittämään ministeri Mykkäsen toiminnan lainmukaisuuden ja sen, onko Kriisinhallintakeskuksen siirtoasiassa toimittu hyvän hallintotavan vastaisesti tai muutoin moitittavasti. Odotan tuota päätöstä, millaisen ratkaisun oikeuskansleri osaltaan tähän muutoseikkakysymykseen tekee. Itse katson, että itse substanssikin on senkaltainen, että tätä eduskunnan ei tulisi hyväksyä.

16.26 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Alueellistamiskysymykset ja tasapainoinen aluekehitys ovat todella tärkeä osa Suomen niin tämän päivän kuin tulevaisuudenkin menestymistä. Nyt keskustelu on kuitenkin vähän hämmentävää siltä osin, että me olemme kuulleet erittäin rankkaa kritiikkiä viimeksi edustaja Rossin toimesta hallituksen päätöksentekoa kohtaan, ja joudumme toteamaan, että emme ole kuulleet ensimmäistäkään perustetta tämän ratkaisun tekemiseen tässä salissa. Olemme kuulleet nämä duubiot asiassa. No, sitten samaan aikaan joutuu kyllä kysymään, että onko tässä nyt käynnissä keskustan iso käsienspesu tämän päätöksen johdosta. Pidän selvänä, että tämä asia olisi ollut koko hallituksen ratkaistavissa, jos pääministeri olisi ollut sillä kannalla, että tämä tuodaan valtioneuvoston käsittelyyn ja koko hallitus ottaa kannan.

En jaksa uskoa, että tämä on mennyt ohitse ilman, että pääministeri on tietoinen asiasta, varsinkin kun siinä on tämä valmisteluvaihe ja tämä alueellistamisen koordinaatioryhmä toimii pääministerin alaisuudessa. Tähän viittaa sekin, että täällä ei ole ollut halua avata tämän päätöksen perusteita, ja ihmettelenkin tässä yhteydessä sitä, että ministeri Mykkänen ei ole täällä paikan päällä. [Markku Rossi: Samat sanat!] On merkittävä asia käsittelyssä ja hallituksen asiaa koskeva lakiehdotus, ja esittelevää ministeriä ei näy ollenkaan, ja tiedossa piti olla, että tähän asiaan liittyy epäilyksiä, jotka ansaitsisivat tulla täällä läpivalaistuksi ja avoimesti keskustelluksi normaalin parlamentarismen ja avoimen demokratian hengessä. [Markku Rossi: Samaa mieltä!] Pidän tätä huomattavana puutteena. En tiedä, mitkä syyt tähän vaikuttavat, mutta katson, että tällaisista asioista eduskunnan johdon ja sitten valtioneuvoston jäsenen pitäisi hakea yhteinen aika, joka mahdollistaa sen, että eduskunta voi käydä asiasta asiallisen keskustelun.

Meillä aluekehityksestä on todella syytä olla huolissaan. Meillä on tällä alueella erittäin huonoja päätöksiä tehtynä myös niin, että Suomen valtio on niihin myötävaikuttanut. Puhun nyt yhdestä esimerkistä, joka on täällä aikaisemmin ollut käsittelyssä, ja se koskee Savonlinnan opettajakoulutuksen lopettamista. Se oli todella onneton päätös, jossa vetäydyttiin sen taakse, että yliopisto tekee näitä ratkaisuja autonomisesti ja että yliopiston ei tarvitse miettiä muita näkökohtia kuin niitä, mitkä puhtaasti yliopiston omaan toimintaan liittyvät, eikä tarvitse miettiä näkökohtia aluekehityksen kannalta. Tänä päivänä jo tiedämme Savonlinnan opettajakoulutuslaitosta koskevan päätöksen seurauksista paitsi savonlinnalaisille myös koko Savonlinnan aluetaloudelle ja laveammaltikin kaikille suomalaisille. Savonlinnassa pohditaan 10–20 talon purkamista, asuintalojen purkamista, olosuhteissa, joissa opettajakoulutuksen lakkauttaminen vie valtaisan määrän opiskelijoita pois Savonlinnasta mutta vie myös sitten työpaikkoja ja voimistaa sitä negatiivisen aluekehityksen ongelmaa, joka Savonlinnan alueella jonkin aikaa on ollut olemassa.

Tätä tiettyjen kaupunkiseutujen taantumisen uhkaa, jota valtiovalta omilla päätöksillään vauhdittaa, pohdittiin myös eduskunnan tarkastusvaliokunnassa, ja valiokunta teki tästä aiheesta oman selvityksensä, mitä tälle asialle voitaisiin tehdä, ja se päättyi eräisiin todella tärkeisiin näkökohtiin. Niistä ensimmäinen koskee valtion konsernietua. Näitä yksittäisiä

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

päätöksiä virastojen, laitosten sijoittautumisesta ei pitäisi tehdä kapeassa osaoptimointinäkökulmassa. Päätetään lakkauttaa jotakin, niin kuin Savonlinnan tapauksessa, ja sen tuloksena sitten yhteiskunta ja valtio joutuu investoimaan uusiin opiskeluasuntoihin ja myös tukemaan asuntotuotantoa niillä uusilla alueilla, joihin nämäkin opiskele- ja työpaikat tullaan sijoittamaan, ja sitten puretaan tyhjilleen jääviä asuntoja toisaalla. On selvää, että tämä Savonlinnan päätös on valtion konserninäkökulmasta negatiivinen. Ne säästöt, mitä yliopisto mahdollisesti tässä opettajakoulutuksen keskittämisessä saa aikaan, tulevat moninkertaisesti menetetyiksi niiden menetysten kautta, joita Savonlinna tällä hetkellä kohtaa.

Tarkastusvaliokunta päätyi siihen, että pitäisi tätä näkökulmaa laventaa näissä sijaintipäätösasioissa, ja ehdotti, että yliopistolakiin pitäisi lisätä pykälä, jossa yliopistolaitos veloitettaisiin ottamaan myös aluekehityksen näkökulmat huomioon, kun se päättää toimintojensa sijoittautumisesta. Pidän hämmästyttävänä, että vaikka tästä päätöksestä on kulu-
nut pitkä tovi, en ole kuullut minkäänlaisia toimenpiteitä hallituksen puolelta tässä asiassa. Siis en ole nähnyt täällä salissa yliopistolakiin liittyvää ehdotusta, joka toisi tämän asian asialliseen käsittelyyn. Silloinkin vedottiin siihen, että ei tätä hallitus ole päättänyt vaan että tämä päätetään siellä yliopistossa, mutta ei ollut halua käyttää, silloinkaan, hallituksen ohjausvaltaa ja opetusministeriön ohjausvaltaa, kun tulostavoitteista yliopiston kanssa puhutaan.

Tästä aiheesta voi olla eri mieltä, en tiedä, mikä on tässä oikea kanta, koska ei ole kuultu pelastuslaitoksen osalta perusteita tälle päätökselle, mutta pidän välttämättömänä, että nämä perusteet avataan ja kerrotaan, jotta sekä eduskunta että Suomen kansa voivat muodostaa asiasta oman käsityksensä. Kaikissa tapauksissa on selvää, että koko kansakunnan edun nimissä pitäisi tarkastella alueellistamista kiihkottomasti ja oikein, koska tasapainoinen aluekehitys kuuluu menestyvän Suomen välttämättömiin ainesosiin. Ja nyt riskinä on, että yksittäisiä päätöksiä tehdään yksittäisten säästöjen logiikasta ilman, että katsotaan näiden päätösten vaikutusta koko maan kehitykseen tai edes julkisen talouden koko kehitykseen.

Jäänkin kysymään, miksi ihmeessä me emme näe ministeri Mykkästä täällä kertomassa asiasta. Vai onko tarkoitus vain, että tässä hetken aikaa keskustellaan ja sitten edustajat saavat purkaa paineitaan ja saadaan riittävät lehtikirjoitukset ja sitten tämä asia jatkuu ennallaan, ihan niin kuin Savonlinnassakin asialle tehtiin?

16.33 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivataanko lehtikirjoituksia vai ei, se on toinen asia.

Myös minä kaipaan keskustelua asiasta ja todellakin olisin toivonut, että ministeri Mykkänen olisi ollut täällä eduskunnan edessä esittämässä ne perustelut myös merkittäväksi eduskunnan pöytäkirjaan. Yhdyn tässä teidän näkemykseenne kyllä tästä asiasta.

Se, onko tässä sitten, muun muassa minun puheenvuorossani, keskustan käsienvälikä: Minun ei ainakaan tarvitse pestä käsiä tässä asiassa mihinkään suuntaan. Hyvin laaja kansanedustajien mielipide on kerrottu myös hallitukselle kokonaisuudessaan. Keskustan ministerit eivät ole tätä hanketta olleet kannattamassa. Tämä on hallituksen esitys, se on pakko todeta kylläkin, mutta tämä hallintokulttuuri näyttää johtavan siihen, että yksittäisen ministerin ja ministeriön autonomia johtaa siihen, että asiat vain kulkevat sitten eteenpäin, vaikka koko hallitus ei sitä sielunsa syvyyksien pohjalta olisi kannattamassa.

Mitä tulee Savonlinnaan, yhtä lailla minulle tulee mieleen Kemijärvi, Kajaani, Heinola — aikoinaan kaikki ovat olleet surullisia esimerkkejä.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko tästä käynnistää debattikeskustelu? Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.34 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ihan lyhyt kommentti vain tähän edustaja Rossin muuten erittäin asialliseen puheenvuoroon. Itse asiastakin olen varmasti samaa mieltä.

Mutta sitten se, miten toimitaan hallituksessa — jos kerran on niin, että keskustan ministerit eivät tätä halua. Kyllä meillä on edelleen sellainen hallintokulttuuri Suomessa, että kun toimitaan samassa hallituksessa, sitten neuvotellaan, kunnes päästään yhteisymmärrykseen. Näin toimittiin ainakin viime hallituskaudella. Siitä huolimatta, että KD oli pienin ryhmä silloisessa hallituksessa, me pystyimme aina välillä torppaamaan asioita tai vieämään asioita eteenpäin, ja hallituskumppanit kunnioittivat sitä. [Eero Heinäluoma: Näin oli!]

16.35 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella hämmentävä tilanne, että täällä on hallituksen lakiesitys käsittelyssä, jonka kuitenkin koko hallitus on hyväksynyt, ja nyt sitten käy ilmi, että keskustassa on — en tiedä, onko koko ryhmä tätä vastaan — ainakin merkittäviä kansanedustajia, jotka ovat vastaan. Ja yhtään perustetta ei ole kerrottu eduskunnan puhujapöytästä käsin tälle asialle, miksi tämä päätös on tehty. Se on hämmentävä seikka.

Mutta palaan siihen, että meillä on muitakin asioita, jotka sietäisivät tulla läpivalaistuksi, kun näitä päätöksiä tehdään. Tämä Savonlinna on tapaus, joka otettiin tavallaan oppiraporttiin, että mitä pitää tehdä, jotta tähän tilanteeseen ei jouduta uudelleen. Tuntuu siltä, että kyllä selvitysmiestä on ollut ja paperia on tullut, mutta onko siitä opittu mitään? Jään kysymään, onko opittu mitään, ja pahoin pelkään, että ei ole opittu mitään vaan tämä jatkuu ennallaan, että pyörät pyörivät ja sitten tulee vain tämä kysymys, että kenelle pannaan poliittinen vastuu.

16.36 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta edustaja Heinäluoma on käyttänyt ihan hyviä puheenvuoroja täällä, kun siitä ottaa tämmöisen puoluepoliittisen ja oppositiopoliittisen värin pois. Kyllähän tässä on taustalla se, että meillä on jo pitkään ollut, ainakin parikymmentä vuotta — olen nuori ja kokematon ja nippa nappa korvantaukset saanut kuivattua, ja kokeneemmat voivat kertoa, kuinka kauan — se kulttuuri, että ministeri saa touhuta omalla hallinnonalallaan miten haluaa. Taisi olla jo Vanhasen ykköshallituksesta lähtien ainakin. Välillä saa joku ministeri ottaa paperit itselleen ja asia siirtyy viikolla valtioneuvoston istunnossa.

Tämä kulttuuri on johtanut siihen, että jokainen ministeriö kehittää toimipaikkaverkkoaan itse. Kokonaisvaikutus on juuri tämä osaoptimointi, josta olen tosi huolissani samalla tavalla kuin edustaja Heinäluomakin. Tämä on juuri ongelma, että yksi siilo säästää, toiselle siilolle kustannuksia. Kokonaisuus on sellainen hyvin, sanoisinko, vanhan itäblokin tyyppinen hallintokulttuuri, ei pohjoismainen tai eurooppalainen kulttuuri.

Toistan sen vaatimukseni, että jatkossa pitää [Puhemies koputtaa] sopia hallituksessa, että käsitellään koko hallituksen virastojen paikat.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

16.37 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että ei ole keskustakaan enää entisensä. Kyllä on huomannut, että ei tällä Sipilän hallituksella löydy aluepoliittisille ratkaisuille sijaa. Meillä on monia esimerkkejä hyvistä alueellistamisista aina Lipposen hallituksen ajoista, kun Poliisin tietohallintokeskus ja Valtori alueellistettiin Rovaniemelle. Vielä Vanhasen hallituksen aikana jatkoa saatiin, muun muassa Liikenteen turvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä Tukesin kaivosyksikön toimintojen alueellistaminen, mutta tällä Sipilän kaudella valitettavasti suunta on juuri päinvastainen. Paitsi että meillä on tämä esitys, joka on nyt käsillä, että Helsinkiin edelleen keskitetään, niin juurikin tuo tuomioistuinvirasto, minkä edustaja Kurvinen otti tässä aikaisemmin keskustelussa esille, kappas vain Vantaalle siirtyi että pamahti, vaikka meillä olisi ollut paljon laajaa osaamista ja hyviä sijoituspaikkoja maakunnissa, esimerkiksi Rovaniemellä hovioikeus, oikeustieteellinen tiedekunta ja eri turvallisuusalan viranomaisia.

16.39 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma kyllä ajaa minusta ihan oikeata linjaa ja asiaa, jos karsitaan pois tämä puoluepoliittinen väritys, mikä aina näihin tahtoo liittyä. Alueellistaminen, tai de-alueellistaminen, on ollut tämmöistä putkihallinnon meininkiä viime aikoina ilman kokonaisnäkemyä. Se on tässä kaikkein huonoin asia. Nyt tähän ehkä saadaan parempi järjestys, kun ministeri Vehviläinen asetti kahden henkilön työryhmän, Reinan ja Ikosen, tekemään tällaista tulevaisuuden alueellistamissuunnitelmaa, niitä perusteita, joilla alueellistetaan — niitä yhtenäisiä perusteita, joilla alueellistetaan. Työ on valmis ensi vuoden alkupuolella, ja toivottavasti maan uusi hallitus, mikä se mahtaa ollakaan, ryhtyy katsomaan aluepolitiikkaa ja alueellistamista sitten vähän paremmalta pohjalta kuin viime aikoina on tapana ollut. Putkihallinnon perusteella tapahtuva alueellistaminen ei johda muuta kuin sekaannuksiin, niin kuin on nyt voitu nähdä. Sen on oltava yhtenäistä ja mieluiten niin, että valtioneuvosto [Puhemies koputtaa] ratkaisee tällaiset asiat.

16.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että edustajat Kääriäinen ja Kurvinen myöntävät sen, että edustaja Heinäluomalla on tässä ollut hyviä näkemyksiä asian suhteen ja aitoa huolta tästä alueellistamisasiasta ja monesta muusta. Mutta voisin sanoa lohdutukseksi myös sen, että ei tässä kyllä pelkkää oppositiopolitiikan väriäkään ole, sillä me olemme juuri eilen julkistaneet tarkastusvaliokunnan viimeisimmän yksimielisen mietinnön asuntopolitiikasta, jossa niin ikään jatketaan tätä Savonlinna-keskustelua. Hyvin vakavasti todetaan yksimielisesti, että muun muassa tällä oli vakavat aluepoliittiset seuraukset myös asuntomarkkinoille. Se oli sinänsä katastrofi tuolla alueella.

Mutta, puhemies, kyllä minä hämmennyn myös tästä keskustelusta hyvin paljon. Tuntuu siltä, että täällä kyllä tällaisessa tilanteessa tulisi olla ministerin paikalla. Ei käy niin, että täällä päähallituspuolue kovasti kritisoi ja ministeri ei esitä perusteluja tälle siirrolle. Tämä on edustajan, [Puhemies koputtaa] joka tässä salissa tätä kuuntelee, näkökulmasta todella outo ja hämmäntävä tilanne. Missä on ministeri?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

16.41 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä Kriisinhallintakeskus-päätös: Tehtyähän ei saa tekemättömäksi. Hyvä on tunnustaa tosiasioita. Palautan mieliin, että taitaisi olla edustaja Heinäluomakin tekemässä päätöstä, jolla se aikoinaan sijoitettiin ja asetettiin Kuopioon, Vanhasen ensimmäisessä hallituksessa, ja se päätös oli silloin erittäin perusteltu, hyvä päätös. Haettiin synergiaa Pelastusopiston kanssa tapahtuvasta yhteistoiminnasta. No, se on historiaa, ja turha niistä on enää jaaritella. Tehtyä ei saa tekemättömäksi. Siirto on tapahtumassa. Se nyt ei mennyt kyllä oikein hyvin.

Niin kuin äsken sanoin ja totesimme, kyllähän näitä asioita pitäisi päättää koko valtioneuvoston puitteissa. Ne ovat isoja ratkaisuja. Ne ovat linjapäätöksiä. Ja tässäkin oli vielä niin, että alueellistamisen koordinaatioryhmä oikein vasiten suositteli, että tehdään päätös koko valtioneuvoston puitteissa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, mikä meni huonosti. Kuopion kaupungin osalta ei varmaan tapahdu mitään räjähtävänhuonoa, kuten edustaja Rossi tässä totesi, vaikka se on tietysti epäonnistunut, mutta ei tämä ole räjähtävänhuonoa, koska Pelastusopisto kuitenkin sitten saa ikään kuin kompensaaiona — jos niin haluaa tämän asian nähdä — siirtoja täältä Helsingistä sinnepäin.

Viittasin jo siihen, että alueellistamisen perusteita paraikaa selvitetään kahden henkilön työryhmässä — Reina ja Ikonen — ja sieltä varmaan tulee sitten pitävämpiä, yhtenäisiä perusteita, kuinka näissä asioissa jatkossa toimitaan. Ruotsi on kyllä hyvä esimerkki: siellä pitkään ovat demarit johtaneet maata, ja siellä kyllä alueellistetaan systemaattisesti rohkealla tavalla Pohjois-Ruotsiin, pois Tukholmasta. Se on kovaa politiikkaa, kovaa myönteistä politiikkaa. Rohkaiskoon tämä myös Suomessa katsomaan asioita tasapainoisemmin kuin viime aikoina on tapahtunut. Tässä seuraamme uuden hallitusohjelman muostamista sitten aikoinaan.

16.43 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Siinä oli viisautta kyllä, tuossa äskeisen edustaja Kääriäisen puheenvuoron loppupuolella, että olisi ihan viisasta miettiä näitä asioita ihan toisesta näkökulmasta kuin tänä päivänä.

Minä, puhemies, uskon kyllä siihen, että tässä tullaan varmasti tulevina aikoina tälläkin kaudella vielä keskustelemaan tästä alueellistamisen filosofiasta. [Seppo Kääriäinen: Kyllä!] Nimittäin todella tässä asuntopoliittisessa selonteossa muun muassa, kuten totesin Savonlinnasta, on meillä vahvasti näkemystä ja kirjausta myös olemassa, ja varmasti tulevala viikolla, koska silloin tämä käsittely on, siinäkin yhteydessä — siinäkin yhteydessä — tähän palataan.

Mutta, puhemies, nyt sitten tähän menettelytapatilanteeseen, missä me tällä hetkellä olemme. Tämä on todella ikävä ja outo tilanne eikä todellakaan vähiten hämmentävä, missä olen tässä vuosien varrella ollut eduskunnassa. Tässä on aika iso päätös, joka vaikuttaa moneen alueeseen, ja tästä keskustellaan paljon. Tämä herättää ihmetystä, kysymyksiä, monia mielipiteitä, ja me olemme tässä tilanteessa, että täällä kerta kaikkiaan ministeriäitio on tyhjä. Täällä ei ole esittelevää ministeriä, ministeri Mykkästä, paikalla. Täällä päähallituspuolue esittää kovasti kritiikkiä ja esittää perusteluja toiseen suuntaan kuin mitä sitten tämä päätös on ollut, ja me emme ole kuulleet yhtäkään perustelua itse ministeriltä, miksi näin on tehty päätös. On esitetty, että onko koko valtioneuvosto ollut tietoinen, mutta jotenkin voisi kuvitella, että pääministeri lienee ollut tietoinen, mutta sekin olisi varmasti hyvä käydä tässä yhteisesti läpi. Se olisi varmasti hyvä käydä yhteisesti läpi, muuten tulee todellakin vähän se maku suuhun, jos voisi sanoa, että tässä keskustalta on tiettyä kät-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

tenpesua, niin kuin aikanaan, muistan esimerkiksi hyvin case Malmin lentokentän, jossa kovasti toista tunnuttiin puhuvan kuin mitä sitten kuitenkin ne omat teot osoittivat.

Mutta, puhemies, minun mielestäni kyllä kuuluu tähän eduskunnan arvovaltaankin se, että tällaiset asiat tulee käsitellä niin, että tässä ihan riviedustajalla tulee olla mahdollisuus päästä käsitykseen, mistä kaikesta tässä on kysymys niin sisällöllisesti kuin menettelytavalisestikin, ja siksi, puhemies, minusta on enemmän kuin perusteltua nyt tässä tehdä esitys. Näin ollen minä teen esityksen, puhemies, että tämä asia jäisi pöydälle ensi tiistain täysistuntoon, koska edellytän, että tällaiset asiat keskustellaan niin, että myös ministeri on paikalla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Viitanen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle tiistaina 16.10. pidettävään täysistuntoon. Asia jää siis pöydälle.

Onko muita ehdotuksia pöydällepanon ajankohdasta?

Markku Rossi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan tietystikin olla varmistamassa sen, että ministeri Mykkänen esittelevänä ministerinä on paikalla siihen aikaan. Emme tiedä, onko hänen tiistain kalenterinsa missä kunnossa, onko hän kotimaassa ja niin edelleen. Sinällänsä koen paikallaan sen, että meillä on ministeri täällä vastaamassa ja vastaamassa muun muassa kysymykseen, että miksi hän ei vienyt asiaa valtioneuvoston yleisistunnon käsitte-lyyn.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meidän on nyt tässä yhteydessä päätettävä ajankohdasta.

Keskustelu pöydällepanosta on päättynyt. Asiasta on tehty yksi ehdotus.

Asia pantiin pöydälle 16.10.2018 pidettävään täysistuntoon.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansanterveyslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2018 presidentinvaalissa

Kertomus K 20/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 8/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.48 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä käsitellään UKK-kansallispuiston aluerajan muutoksia. Tarkoituksena on, että 9,3 hehtaarin alue, Tankavaaran alue, erotetaan ja vastaavasti 198 hehtaaria sitten liitetään. Taustalla on se, että Tankavaaran alueella on tarvetta rakentamiseen, joka palvelisi sekä matkailua, yrittämistä että kunnan intressejä, ja kansallispuistoonhan ei voi oikein rakentaa, ja sen takia tällaista hanketta on lähdetty tekemään. Esityksen on laittanut liikkeelle Metsähallitus, ja Metsähallitus on ennen sitä keskustellut tietysti Sodankylän kunnan kanssa ja yrittäjien kanssa, ja heidän näkemyksensä on, että näin kannattaa edetä. Ympäristövaliokunta on asian käsitellyt, ja valiokunnassa on kuultu Metsähallitusta, Sodankylän kuntaa ja ympäristöministeriötä. Mietintö on yksimielinen ja sangen ongelmaton. Tähän UKK-asiaan sinänsä ei ole paljon moitteen sijaa, tai oikeastaan mitään moitteen sijaa. Tämä palvelee paikallistaloutta, yrittäjyyttä ja matkailua.

Se, minkä takia tässä nyt puheenvuoron haluan käyttää, koskee ylipäätään kansallispuistojen asemaa. Meillä on nyt 40 kansallispuistoa, ja kävijämäärät ovat kovassa kasvussa. Pelkästään viime vuonna, 2017, kävijämäärät nousivat 10 prosenttia. Aivan samassa tahdissa eivät ole sitten Metsähallituksen rahat valitettavasti kasvaneet, eli se on asettanut tietysti paineita siihen, että kun hehtaarit lisääntyvät, niin samoilla euroilla pitäisi pitää kunnossa isompia alueita. Tästä on ongelmia esimerkiksi pitkospuille, laavuille, autiotuville ja näin poispäin. Siihen saatiin nyt lisäystä, että tämä ongelma on kyllä huomattu, mutta korjausvelkaa on vuosien varrella kertynyt aika paljon, ja meidän täytyy katsoa jatkossa, että sitä saataisiin hoidettua.

Itse aina, kun näitä asioita käsitellään, olen halunnut nostaa autiotuvat esille, ja sekin on valiokunnan mietinnössä. Autiotuvat on pidettävä kunnossa, joitakin on purettu, ja ehkä niitä vähemmän käytettäviä voikin purkaa, mutta ylipäätään verkosto on sellainen ainutlaatuinen ilmiö maailmassa, ja niitä ei oikein muualla ole. Alpeilla on joitain käytänteitä ja samoin Ruotsissa ja Norjassa, mutta ne ovat lähinnä maksullisia, ja tämmöistä veloituksettomuuteen perustuvaa autiotupaverkostoa ei ole. Jos puhutaan Unescon maailmanperintölistasta, niin tässähan olisi aivan oiva kohde siihen, tai sanotaan nyt ainakin näin, että jos jokamiehenoikeuksista puhutaan, niin siihen voisi valintaperusteisiin lisätä autiotupaverkoston. Nyt kun tässä tehdään aluemuutoksia, niin hehtaarit taas kasvavat. Seuraavalla hallituskaudella ehkä voidaan miettiä myös sitä, onko lisätarpeita kansallispuistojen lisäämiseksi. Ehkä suurin tarve on siinä, että jo olemassa olevia kansallispuistoja joiltain osin voitaisiin laajentaa, ja ymmärtääkseni sen osalta parhaat kohteet koskevat merellisiä kansal-

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

lispuistoja, joita on Suomenlahdella, ja siellä saattaisi olla kyllä semmoisia kohteita, joita voisi laajentaa.

Eli summa summarum: autiotuvat on pidettävä kunnossa, kansallispuistot on pidettävä kunnossa, ja jos laajennuksiin tai lisäyksiin lähdetään, niin jo olemassa olevia harkinnan mukaan voisi tarkastella erityisesti ensi vaalikaudella. — Kiitos.

16.53 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitos Metsähallitukselle ja ympäristöministeriölle siitä, että tämä asia saatiin näin nopealla aikataululla vietyä eteenpäin.

Olenlaisin asia tässä on se, että Tankavaaran opastuskeskus alkaa jo olla korjausvaiheessa ja sen kävijämäärä on vähentynyt todella paljon. Nyt sitten pitäisi miettiä, mitä sille opastuskeskukselle tehtäisiin ja miten toimittaisiin. Ympärillä olisi kehittämis- ja yritystoimintaa, mutta nykysysteemillä se ei tule enää onnistumaan. Ja kuten jo aikaisemmin oli puhetta, valtion rahat alkavat vähenemään ja valtion rahoja ja Metsähallituksen tähän käyttämiä rahoja ei pystytä enää käyttämään siinä määrin, että pystyttäisiin todella kehittämään sitä alueen matkailutoimintaa. Tämän vuoksi on nyt tämä opastuskeskus siirrettävä mahdollisimman pikaisesti yritysmaailman käyttöön.

Nyt tässä otettaisiin muutama hehtaari, 8—9 hehtaaria, UK-puistosta pois. Sinänsä se ei haittaa, kun samanaikaisesti on todella isompi, noin 100 hehtaarin alue tulossa lisää UK-puistoon elikkä pinta-ala tulee kokonaisuudessaan lisääntymään, ja varmasti suojeluarvoltaan siihen saadaan huomattavasti parempaa aluetta nyt sitten matkaan.

Taloudellinen merkityshän tällä on, elikkä eihän se ilmaista ole, että joku kohde tulee yrittäjän tai muuhun käyttöön, ja sitten kun sitä rahaa saadaan, olisi erittäin hyvä ja tärkeää, että nämä rahat sitten käytettäisiin myös ihan korvamerkitysti tämän UK-kansallispuiston kehittämiseen, kun meillä on valtava määrä korjausvelkaa myös UK-puistossa. UK-puiston alueella on paljon pitkospuita, autiotupia, roskien keruuta, reittejä ja monia semmoisia kohteita, jotka tulisi korjata ja kunnostaa, mutta rahaa ei näytä riittävän mihinkään. Erityisesti Savukosken puolella, jota on muuten huomattava osa UK-puiston alueesta, näitä rakennelmia on jouduttu nyt sitten miettimään, että mitä siellä tehdään, ja on alettu jopa purkamaan kokonaan pois. Nyt toivon mukaan saamme näitä sitten taas edes jonkun verran korjattua.

UK-puiston kompensationsa on tehty tämä Tankavaaran opastuskeskus aikoinaan. Kompensaatiokohteita — ja niistä puheita — on ollut aikoinaan monia muitakin. Erityisesti Savukosken puolella ovat nämä kompensatioasiat nyt sitten keskusteluttaneet hyvin paljon vuodesta toiseen. Martti—Tulppio-tie on se, mistä on puhuttu nytten koko tämän UK-puiston ajan, eikä moni enää muistakaan, mikä se on, mutta kompensationsa se piti laittaa kuntoon, ja se on vieläkin tekemättä. Toinen asia sitten, mistä savukoskelaisena muistan muistuttaa, on se, että sinne luvattiin työpaikkoja. Meille on sanottu, että onhan niitä nyt sitten yrityksillä, yritysten kautta ostetaan palveluita, mutta tällä hetkellä ei Metsähallituksen luontopalvelupuolella ole yhtään työntekijää Savukosken puolella. Elikkä se siitä.

Kokonaan toisena asiana nyt sitten ottaisin esiin nämä muut kansallispuistot. Posiolta on esitetty Korouoman kansallispuiston perustamista. Tunnen alueen ja olen todella lämmentunut sen alueen kansallispuistoksi muuttamisesta. Se aluehan on jo nyt kohteena aika tunnettu siitä, että se on Suomen paras ja hienoin jääkiepeilypaikka. Posion kunta ja alueen

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

matkailuyrittäjät ovat esittäneet ja toivoneet, että siitä tulisi kansallispuisto. Kokonaisuudessaan minä en näe kyllä mitään estettä sille, etteikö sitä olisi todella järkevää siirtää kansallispuistostatukselle.

Sitten otan esille vielä tämän Metsähallituksen roolin matkailun kehittämisessä. Jarmo Ratia on tehnyt selvityksen pari vuotta sitten siitä, mikä on Metsähallituksen rooli näissä Lapin matkailuasioissa. Siinä käytiin läpi maiden myyntiä matkailutoimintaan, maitten vuokraamista ja muutenkin Metsähallituksen roolia. Nämä eivät ole kehittyneet siitä tilanteesta minun näkemykseni mukaan ollenkaan. Elikkä siitä todella pitäisi käydä nytten vahvaa keskustelua avoimesti, mitä aletaan tekemään, koska Metsähallitus tarvitsisi valtion omistajaohjauspolitiikkaa siihen, että se on osa, merkittävä osa, Lapin matkailua. Se ei saa olla kilpailija, mutta kuitenkin se ei saa olla myöskään hidastava este Lapin matkailun kehittämisessä. Lapin matkailu on yksi merkittävimmistä toiminnoista siinä, miten Lappia kehitetään. Ja meidän pitää muistaa myöskin se, että ihan Suomen kehityksessä on Lapin matkailulla yksi merkittävimmistä rooleista.

Arvoisa puhemies! Seuraavaa hallitusohjelmaa kun aletaan tekemään, niin toivon todella, että kaikki puolueet ottavat vakavasti sen, että yhdeksi kärkihankkeeksi otetaan koko hallitusohjelmassa Lapin matkailun kehittäminen.

16.58 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva asia on todella hyvä juttu. Olen saanut itsekin siitä palautetta, että tämän toteuttaminen, tämä pieni aluemuutos tässä kansallispuiston alueella, on todella tärkeä tälle paikallisen matkailun kehittämiselle. On helppo yhtyä edellisten puhujien, edustaja Maijalan ja edustaja Kiurun, erinomaisiin puheenvuoroihin siitä, että meillä on ihan kansallisestikin tosi paljon mahdollisuuksia Lapin matkailussa, ja tämä omalta osaltaan sitä edistää. Kiitän myös hallitusta siitä, että se tekee ripeästi esityksiä ja päätöksiä, niin että saadaan eri kokoisia asioita korjattua ja vietyä eteenpäin.

16.59 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Sen verran vielä lisään omaan puheeseeni, että jatkossa tulisi valtion osoittaa rahoja näitten luontopalvelukohteiden korjausvelkojen hoitamiseen. Meillä kaikissa puistoissa alkaa olemaan aikamoinen määrä kohteita, jotka tarvitsisivat sitä rahaa lisää. Jonkun verranhan nytten ensi vuodelle ollaan talousarviossa osoittamassa niihin korjaamisiin, mutta ei todellakaan riittävästi. Ongelmanhan meillä on se, että Metsähallituksen hoidossa ovat nykyään myöskin nämä rannikolla olevat entiset linnakkeet ja monet semmoiset kohteet, joiden kunnostaminen vaatii todella paljon rahaa. Mutta ei se, että me saisimme tätä meidän Suomen tärkeintä luonnonvaraa — luonnonpuistot, kansallispuistot, suojelualueet — todella hyvin vietyä ja niitä olosuhteita kehitettyä eteenpäin, ilmaiseksi tule.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 109/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain 57 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 9/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.01 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvin lyhyt esitys, ja tässä on maankäyttö- ja rakennuslaista kysymys, sen 57 a §:stä, jossa sanotaan, että asemakaavassa voidaan antaa määräys rakennuksen liittämistä kaukolämpöverkkoon. Tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus kumota tämä kohta. Ja miksi näin? No, sen takia, että siihen liittyvät uudet lämmitystekniikat, energiankäyttömuodot, ja tasapuolisen kilpailuasetelman luomisesta ei lähdetä etukäteen rajaamaan tai määrittämään, että mikä on se paras lämmitysmuoto, vaan annetaan markkinoiden päättää, annetaan ihmisten päättää ja taloyhtiöiden päättää.

Tämä oli muistaakseni yksimielinen mietintövaliokunnassa, ja lausunnonantajat olivat pääsääntöisesti myönteisiä, pitivät sitä hyvänä, niin Luonnonsuojeluliitto kuin esimerkiksi Omakotiliitto. Ainoa kritiikki taisi joiltain osin tulla Kuntaliitolta. Energiateollisuus kannatti lämpimästi, samoin työ- ja elinkeinoministeriö, eli kyllä tämä on ihan varmasti paikallaan oleva uudistus.

17.02 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen kohdalla käytiin keskustelua siitä, onko tarvetta enää tässä vaiheessa maankäyttö- ja rakennuslaista työstää tällaisia yksittäisiä lakipalasia, koska maankäyttö- ja rakennuslaista ollaan teke-mässä tällä hetkellä kokonaisuudistusta. Mutta siinä kuitenkin katsottiin, että tämä on lähinnä semmoinen pieni yksimielinen asia ja sen takia on ihan järkevää hoitaa tämä asia eteenpäin. Ja voihan olla, että tässä maankäyttö- ja rakennuslaissa, kun se on niin valtavan iso kokonaisuus, saattaa mennä kuitenkin useampi vuosi, ennen kuin sitä asiaa saadaan vietyä eteenpäin.

Tällä vaalikaudella me olemme tehneet tähän maankäyttö- ja rakennuslakiin kyllä jo aika monta uudistusta, ja eihän sitä tiedä, vaikka muutama sinne olisi vielä tulossa, ja se on todennäköistä. Tänäänkin meillä oli ympäristövaliokunnassa käsittelyssä jälleen yksi ihan pieni asia tämän maankäyttö- ja rakennuslain korjaamiseksi, mutta sekin tulee hoitaa eteenpäin.

Toisena asiana, mistä muutenkin kannattaa keskustella, on tämä energiantuotanto ja se, millä tavalla energia-asioita viedään tästä lähtien eteenpäin. Moni kiinteistö on jo ottanut käyttöön maalämmön, ja tämä kallioistakin syvempää otettava energia on tullut keskusteluun, ja monista muistakin hajautetun energian lähteasioista, uusista energiantuotantomalleista, -toiminnoista on paljon keskusteluja. Toivon mukaan me voisimme käydä niistä yhä

Pöytäkirja PTK 98/2018 vp

enemmän ja enemmän keskustelua, sillä energiaa me tarvitsemme ja väärin hoidettuna se vahingoittaa ilmastoa, ja ilmastosta meidän kannattaa kaikkien pitää huolta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 79/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 92/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.10.2018 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 11.10.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen